

Károli Gáspár Református Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar
Állam - és Jogtudományi Doktori Iskola

Tantárgyi tematikák

Felelősség program
Kötelező tantárgyak

tantárgy neve: Kutatásmódszertan	kreditszáma: 5
tanóra típusa: ea. / szem. / gyak. / konz. és száma: szem./20	
számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): gyj. (Egy kutatás megtervezése, vagy egy publikáció elkészítése a kurzuson hallottak alapján)	
tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 1.	
előtanulmányi feltételek (ha vannak): -	
tantárgyleírás: az elsajátítandó <u>ismeretanyag</u> és a kialakítandó <u>kompetenciák</u> tömör, ugyanakkor informáló leírása, a tantárgy célja:	
A tárgy célja elsősorban nem valamilyen ismeret átadása (bár a helyes hivatkozások, a lábjegyzetek tartalmi követelményei és a plágium kapcsán erre is sor kerül), hanem különböző módszerek, egyéni utak bemutatása annak érdekében, hogy a kezdő kutatók különböző megoldásokat ismerhessenek meg, amelyek kiállták a gyakorlat próbáját. A kurzus keretében az Állam- és Jogtudományi Doktori iskola törzstagjai közül a professzorok és a professor emeritus mutatja be azt, hogyan fog ő maga egy kutatáshoz, hogyan formálja az anyagot. Külön szó esik a joggyakorlat megismerésének módozatairól és annak tudományos munkában való bemutatásáról. Empirikus kutatások és vizsgálatok tervezése, lebonyolítása és az eredmények értelmezése. Statisztikai alapfogalmak, módszerek és elemzési típusok. Egy- és többváltozós technikák áttekintése. Az előadók nagy teret szentelnek a PhD megírását előkészítő kutatói és publikációs tevékenységnek, az anyagformálásnak, a kritikák és saját gondolatok anyagba történő beépítésének.	
a tantárgy tartalma:	
Érdeklődésre számot tartó témák koncentrikus körökbe és egymást átfedő halmazokba rendezése Céltudatos szelektív olvasási stratégia Anyaggyűjtés, problémák összeírása, a jogirodalomban fellelhető ellentétes nézetek szisztematikus gyűjtése Empirikus kutatások szervezése lebonyolítása A kutatási eredmények értékelése, matematikai és statisztikai módszerek alkalmazása. Elő-publikációs követelmények – publikációs stratégia A PhD értekezés elkészítésének egyes kérdései - Címválasztás - Az értekezés felépítése - Az összegző rész kiemelkedő súlya - Mellékletek - Utó-publikációk – PhD-t követő kutatások	
a 3-5 legfontosabb <i>kötelező</i> , illetve <i>ajánlott irodalom</i> (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, oldalak, ISBN)	
Kötelező irodalom: Szerkesztők és szerzők kézikönyve (Gyurgyák János, Budapest: Osiris 2005 ISBN: 9633897149)	
Tantárgyfelelős (név, beosztás, tud. fokozat): Prof Miskolczi Bodnár Péter egyetemi tanár, CSc	
Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha vannak (név, beosztás, tud. fokozat): Prof. Szalma József egyetemi tanár, DSc; Prof. Bruhács János egyetemi tanár, DSc; Prof. Vargha András egyetemi tanár, DSc	

tantárgy neve: A római jog felelősségi rendje	kreditszáma: 5
tanóra típusa: ea. / szem. / gyak. / konz. és száma: ea/20	
számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): koll.	
tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 1.	
előtanulmányi feltételek (<i>ha vannak</i>): -	
tantárgyleírás: az elsajátítandó <u>ismeretanyag</u> és a kialakítandó <u>kompetenciák</u> tömör, ugyanakkor informáló leírása, a tantárgy célja:	
A tantárgy célja a római jog felelősségi rendjének vizsgálata annak kialakulásától egészen a iustinianusi kor felelősségi rendjéig elsősorban a források, másodsorban a szakirodalom fényében. A római jogászok kazuista szemlélete közelebb visz a modern magánjog felelősségi rendjének gyakorlati kérdéseire is, amellett hogy a római jog alapjain létrejött modern felelősségi rend struktúrájához elengedhetetlen, elmélyültebb ismereteket nyújt.	
a tantárgy tartalma:	
Modern magánjogunk - és részben büntetőjogunk - felelősségi rendje nem ismerhető meg a római jog felelősségi rendjének beható vizsgálata nélkül. A római iuris consultusok dolgozták ki elsőként a különféle felelősségi alakzatok rendszerét, és alakították ki az archaikus római jog eredményfelelősségen alapuló rendszerével szakítva a dolus és a culpa-fokozatok - culpa lata, culpa levis, culpa in concreto -, összetett szisztémáját, a custodia-felelősséget és a vis maiorért való helytállást, a kontraktuális, deliktuális és kvázi-deliktuális felelősség kristálytiszta logikáját. A római jog felelősségi rendszere hosszú utat járt be, amíg az általunk "klasszikus"-ként ismert szintre eljutott, majd ismét számos ponton módosult Iustinianus császár kompiátorainak keze alatt. A római jog felelősségi rendje azonban nem szűkíthető le a hagyományosan az intézmény-rendszer anyagát képező római magánjog felelősségi rendjére: a római jogtudósok a büntetőjog (crimina, delicta publica) terén is végrehajtották a felelősségi (szándékossági és gondatlansági) alakzatok elhatárolását és finomhangolását. Ezen felelősségi rendszer képezi a modern kontinentális - és részben az angolszász - jogrendszerek felelősségi rendjének az alapját.	
a 3-5 legfontosabb <i>kötelező</i>, illetve <i>ajánlott irodalom</i> (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, oldalak, ISBN) -	
Kötelező irodalom: Molnár Imre: A római magánjog felelősségi rendje, Szeged, JATEPress, 1994. Marton Géza: A polgári jogi felelősség. Bp., Triorg, 1992. Földi András: A másért való felelősség a római jogban, Bp., Rejtjel, 2004. Ajánlott irodalom: Molnár Imre: Ius criminale Romanum, Szeged, Pólay Alapítvány, 2013. ISBN: 978 615 5300 09 7	
Tantárgyfelelős (név, beosztás, tud. fokozat): Dr. habil. Nótári Tamás, egyetemi docens PhD., PhD	
Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha vannak (név, beosztás, tud. fokozat): -	

tantárgy neve: Felelősség az Alkotmányjogban	kreditszáma: 5
tanóra típusa: ea. / szem. / gyak. / konz. és száma: szem./20	
számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): gyj	
tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 1	
előtanulmányi feltételek (ha vannak): -	
tantárgyleírás: az elsajátítandó <u>ismeretanyag</u> és a kialakítandó <u>kompetenciák</u> tömör, ugyanakkor informáló leírása, a tantárgy célja:	
A felelősség témája az alkotmányos hatalomgyakorlás és legitimáció egyik kulcskérdése. A népszuverenitás eszméje jegyében a választópolgárok saját képviselőikre ruházzák a parlamentet, a népképviselői szerv éppen emiatt számoltathatja be a kormányzatot. A felelősség a kormány és parlament viszonyrendszerének alapkategóriája, mely kifejezi a parlament primátusát a hatalommegosztás gépezetében. A felelősség intézménye gyakorlatilag a kormány megválasztásában és leválthatóságában váltódik ki. A további elemek, mint az interpelláció és az arra adott válasz elfogadása, a miniszterek beszámolási kötelezettsége, a kormánytagok eskütetele stb. főképp szimbolikus, járulékos jelentőséggel bírnak. Hangsúlyozzuk, hogy a parlamenti felelősség kérdése csak parlamentáris (valamint részben a félprezidenciális) rendszerekben merül fel; a prezidenciális modell egyik lényege épp a parlament és a végrehajtó hatalom elválasztása. A kormányzati rendszerek besorolása is részben ennek mentén történik; a parlamentáris rendszer alapja a kormány parlament előtti felelőssége. Ennek ellenpontjaként mutatható be igazán a prezidenciális modell, valamint a kettő közötti sajátos átmenetet képező főelnöki rendszer. A parlamentáris államfő (így a hazai köztársasági elnök) mozgásterét is a felelősség jelöli ki, nevezetesen annak hiánya. A miniszteri ellenjegyzéssel a kormány hatáskörrel rendelkező tagja épp a politikai felelősséget vállalja át az államfőtől. Ez természetesen nem zárja ki a köztársasági elnök jogi felelősségét. Hazánk az elmúlt évszázadok során is élen járt a parlamentáris rendszer meghonosításában. Az 1848:III tc. a modern parlamentarizmus és polgári állam kialakulásának előhírnöke, létrehozta a független, a törvényhozásnak felelős „minisztériumot” (kormányt). A végrehajtó hatalmat a király távollétében a helytartó a minisztériumok útján gyakorolja, rendeletei csak a miniszterek egyikének ellenjegyzésével érvényesek. A témával kapcsolatos a konstruktív bizalmatlanság kérdése, melynek megteremtése a rendszerváltozás jogi elemzésének elmaradhatatlan része. Érdekes szakmai vitáknak adhat teret, hogy de lege ferenda az egyes miniszterekkel szemben is legyen lehetőség a bizalom megvonására, vagy a kormány testületi jellegét épp az erősíti, hogy csupán a miniszterelnökön keresztül váltható le a végrehajtó hatalom csúcsszerve. Az alkotmányjog, illetőleg konkrétan az Alaptörvény meghatározza az egyes szakjogágak legfontosabb alapjait is. Így például a büntetőjogi felelősségre vonás kizárólag az alkotmányos alapjogok és alapelvek keretei között történhet. A polgári jogi felelősség pedig szoros összefüggést mutat az emberi méltósághoz fűződő joggal és a tulajdonhoz való joggal.	
a tantárgy tartalma:	
1. Népszuverenitás és demokratikus legitimáció 2. A felelősség alkotmányos intézményének fejlődése 3. A felelősség kérdése a különböző kormányformák esetében 4. A rendszerváltozás alkotmányozása és a politikai felelősség 5. A klasszikus parlamentarizmus felelősségi rendszere 6. A konstruktív bizalmatlanság intézménye 7. A kormány és a parlament viszonyrendszere 8. Felelősség a nép felé 9. A köztársasági elnök felelőssége 10. A büntetőjogi felelősség alkotmányos alapjai	

11. A polgári jogi felelősség alkotmányos alapjai
a 3-5 legfontosabb <i>kötelező</i> , illetve <i>ajánlott irodalom</i> (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, oldalak, ISBN)
Kötelező irodalom: • SZENTE Zoltán: <i>Európai alkotmány- és parlamentarizmustörténet 1945-2005</i>, Osiris Kiadó, Budapest 2006. ISBN: 9633898439 • KILÉNYI Géza: <i>Összehasonlító alkotmányjog</i>, PPKE Kiadvány, Budapest legújabb kiadás. ISBN 978-963-308-079-5 • SARTORI, Giovanni: <i>Összehasonlító alkotmányműveltség</i>, (fordította: Soltész Erzsébet), Akadémiai Kiadó, Budapest 2003. ISBN 963-05-8029-2 • JAKAB András: <i>Az új Alaptörvény keletkezése és gyakorlati következményei</i>, HVG-ORAC, Budapest 2011. ISBN 978-963-258-1330 • CSERVÁK Csaba: <i>Választási és kormányzati rendszer</i>, kézirat (megjelenés alatt)
Tantárgyfelelős (név, beosztás, tud. fokozat): Dr. Cservák Csaba egyetemi docens PhD
Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha vannak (név, beosztás, tud. fokozat):

tantárgy neve: A magánjogi felelősség történeti gyökerei és elméleti kérdései	kreditszáma: 3
tanóra típusa: ea. / szem. / gyak. / konz. és száma: ea/10	
számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): évközi beszámoló	
tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 1	
előtanulmányi feltételek (ha vannak): -	
tantárgyleírás: az elsajátítandó <u>ismeretanyag</u> és a kialakítandó <u>kompetenciák</u> tömör, ugyanakkor informáló leírása, a tantárgy célja:	
A kurzus a felelősség differenciálódási folyamatát követi, rávilágítva az azonos gyökerű, de egymástól elváló felelősségi formák (alakzatok) eltérő funkciójára és ehhez igazodó sajátosságaira. A képzés elsődleges célja az, hogy történetileg hitelesen, de alapvetően a ma hatályos jog szabályainak megértését elősegítő módon mutassa be a felelősség fejlődésének nagy csomópontjait, amikor a felelősség egy új rendszere elszakadt, kivált a korábbi normáktól.	
a tantárgy tartalma:	
A büntető jogi és polgári jogi felelősség egymástól való elválása az európai és magyar klasszikus polgári jogi kodifikációkban, valamint tervezetekben. Az azonos nevesítésű büntető és polgári jogi felelősségi feltételek normatív és doktrinális differenciálódása. Kártérítés alapelvek. 1. A kár teljes térítésének elve. 2. A redukciós alapelv: a szerződési redukció. 3. A kimentő okok doktrínája – a károsult hozzájárulása, erőhatalom – vis maior. Az európai doktrína az abszolút kárfelelősségről, az atomkárok doktrínája, melynél az erőhatalom nem kimentő ok, veszélyes üzem esetén. 4. Okozatosság és kárfelelősség. Okozatossági doktrínák az európai és magyar magánjogban. 5. A vétkesség és felróhatóság európai és magyar doktrínája. Szubjektív és objektív felróhatóság. A vétkesség ún. objektív doktrínája: Eltérés az adott helyzetben elvárható magatartásától. A szerződési és a szerződésen kívüli felelősség problémaköre az európai és magyar jogtudományban. A szerződési és deliktualis felelősség egymástól való szétválása. A tárgyi (objektív) és alanyi (szubjektív felelősség). Az objektív, a szubjektív felróhatósági doktrína (kauzalitás és vétkesség). Vagyoni és nem vagyoni kártérítés (kárpótlás). A felelősség mértékének meghatározó tényezői (objektív és szubjektív tényezők). A vétkesség fokának hatása a felelősség mértékére. A punitív (büntetőjogi) álláspont: Ha szándékos a károkozás, akkor a károsult teljes térítésre (felmerült kár, elmaradt jövedelem), ha gondatlan a károkozás, akkor a károsult csupán a felmerült kár térítésére jogosult. (Osztrák Áptk. nézete. Ezzel szemben, a teljes kártérítés elvét vallják: A német Ptk., a Francia Ptk. Svájci Kt.). A restitúciós álláspont: a károsultat nem érdekli a károkozó vétkességének foka, a legkisebb gondatlanságért is jogosult a teljes térítésre. A kártérítési jog célja a károkozó felfogás szerint nem a károkozó „büntetése”, hanem a károsult (teljes) (vagyoni és nem vagyoni) kárpótlása. Az állam kártérítési felelőssége. Államigazgatási és igazságszolgáltatási jogkörben okozott károk. Az ún. szocialista doktrína: Az államigazgatás és bíróság, mint az állami szuverenitás kifejezői nem felelősek az állampolgároknak okozott (vagyoni és nem vagyoni) károkért. A jogállamisági doktrína: amennyiben az állam polgári jogi viszonyban van az állampolgárral, akkor nem a közigazgatási alá-fölérendelési, hanem a polgári jogi mellérendelési elv érvényesül, tehát törvényhozási szuverenitása ellenére, nem mentheti ki magát a jogellenes magatartása által okozott károk alól.	
a 3-5 legfontosabb <i>kötelező</i>, illetve <i>ajánlott irodalom</i> (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, oldalak, ISBN)	
Kötelező irodalom: - Marton Géza: A polgári jogi felelősség (A kéziratot kiadás alá rendezte: Dr. Zlinszky János) Triorg Kft (évszám nélkül) - Eörsi Gyula: A jogi felelősség alapp problémái. A polgári jogi felelősség. Budapest, 1961. - Eörsi Gyula: Elhatárolási problémák az anyagi felelősség körében. Budapest, 1962. - Mádl Ferenc: A deliktualis felelősség a társadalom és a jog fejlődésének történetében. Budapest, 1964. - Európai társasági jog Szerk: Miskolczy Bodnár Péter ISBN 9789632247632 - KJK-KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó Kft. Budapest 2000. 345. old. ISBN 963-224 652 8	

Tantárgyfelelős <i>(név, beosztás, tud. fokozat): Prof. Dr. Szalma József, egyetemi tanár, DSc</i>
Tantárgy oktatásába bevont oktató(k) , ha vannak <i>(név, beosztás, tud. fokozat): -</i>

tantárgy neve: Bűnösség és felelősség a büntetőjogban	kreditszáma: 5
tanóra típusa ea. / szem. / gyak. / konz. és száma: ea/20	
számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb: koll	
tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 2.	
előtanulmányi feltételek (ha vannak): -	
tantárgyleírás: az elsajátítandó <u>ismeretanyag</u> és a kialakítandó <u>kompetenciák</u> tömör, ugyanakkor informáló leírása, a tantárgy célja: A büntetőjogban a felelősség viszony kérdése, viszony az elkövető és bűnüldöző hatóság között. Ha a büntetőjogban valakiről megállapítják, hogy felelősséggel tartozik, az egyúttal maga után vonja a felelősségre vonást is, amely a büntető szankció révén történik. A filozófiának egyetlen jogágban sincs olyan hatása, mint a büntetőjogban. A kurzus a felelősség jogfilozófiai alapjaitól (determinizmus, indeterminizmus) jut el a bűnösségi elvíg és a XXI. századi új szemléletig, amelyben megjelenik a „másokért való felelősség” elve is. A természetes személyekre vonatkozó klasszikus jogelv, a bűnfelelősség bemutatása mellett a kurzus a jogi személyek büntetőjogi felelősségre vonásával is foglalkozik. A szándékosság és gondatlanság különböző megközelítéseit ismerteti meg a kurzus, eljutva a pszichológiai bűnösségfogalomtól az értékelő jellegű fogalomig. Bemutatja a kurzus az egyes bűnösség-felfogások büntetésre vonatkozó elveit.	
a tantárgy tartalma:	
1. A bűnösség jogfilozófiai alapja 2. Az indeterminista elméletek 3. A determinista elmélet 4. A bűnösség pszichológiai, normatív fogalma 5. A bűnösségi elv a büntetőjogban 6. A bűnfelelősség elvének áttörése 7. A jogi személyek büntetőjogi felelőssége 8. A büntetések etikai és jogi dimenziói 9. A büntetőpolitika érvényesülése a szankciórendszerben 10. A szankciórendszer differenciálása 11. A szankciók paenitentia jellege 12. A szankciók megtorló jellege 13. A szankciók megelőző jellege 14. A helyreállító büntetőpolitika és a felelősség 15. Az áldozatok kárának jóvátétele, az elkövető felelőssége	
a 3-5 legfontosabb <i>kötelező</i> , illetve <i>ajánlott irodalom</i> (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, oldalak, ISBN)	
Kötelező irodalom: Finkey Ferenc: A tételesjog alapelvei és vezéreszméi, 1908. Nagy Ferenc: Régi és új tendenciák a büntetőjogban és a büntetőjog-tudományban Akadémiai Kiadó, Budapest, 2013. ISBN 978 963 05 9420 2	
Tantárgyfelelős (név, beosztás, tud. fokozat): Trencsényiné Dr. habil. Domokos Andrea egyetemi docens PhD	
Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha vannak (név, beosztás, tud. fokozat): Dr. Deres Petronella egyetemi docens PhD,	

tantárgy neve: Felelősség a szerződésen kívüli károkozásért	kreditszáma: 5
tanóra típusa: ea. / szem. / gyak. / konz. és száma:ea/20	
számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): koll	
tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 2.	
előtanulmányi feltételek (ha vannak): <i>Szerződésszegéssel okozott kárért való felelősség c. tárgy elvégzése</i>	
tantárgyleírás: az elsajátítandó <u>ismeretanyag</u> és a kialakítandó <u>kompetenciák</u> tömör, ugyanakkor informáló leírása, a tantárgy célja:	
A tantárgy célja a hallgató alapképzésben megszerzett ismereteinek elmélyítése a szerződésen kívüli károkozásért való felelősség körében, különös tekintettel az 1959. évi IV. törvény és a ráépülő speciális szabályozások, valamint az új Polgári Törvénykönyv szabályozásának összehasonlító vizsgálatára. A hallgató képessé válik a határterületi tényállások aszerinti megkülönböztetésére, hogy a szerződéses vagy szerződésen kívüli károkozás szabályai alkalmazandók-e rájuk. A hallgató átfogó ismereteket szerez a vonatkozó magyar esettijról, megismeri a releváns magyar elméleti irodalom legfontosabb írásait és betekintést nyer az új Ptk. előkészítése során lefolytatott szakmai vitákba. A hallgató a kurzus elvégzésének eredményeként képessé válik a különböző kártérítési tényállások közti tájékozódásra, ismertté válnak számára a releváns elméleti megközelítések és véleményt tud alkotni a legfontosabb elméleti kérdésekről zajló vitákban.	
a tantárgy tartalma:	
A modern magyar magánjognak régóta kedvelt kutatási témája volt a szerződésen kívüli károkozás felelősségi rendje, az ilyen károkozásért való felelősség határai, korlátai, továbbá a károkozás következményeinek aktuális rendszere. Az új Ptk. ezt a kérdéskört is újraszabályozza, méghozzá a szerződéses károkozásra vonatkozó szabályokra reflektálva, azokkal együtt nézve a korábbi rendszerhez képest lényegében megújítva. E területtel kapcsolatban alappal lehet azt állítani, hogy az egész kötelmi jogban talán ez a terület „szenvetde el” a legmélyrehatóbb változásokat, így abszolút alkalmas a tudományos igényű vizsgálatásra. Mindazonáltal ez a témakör aligha értelmezhető az 1959. évi IV. törvény rendszerének bemutatása, esettijának feltárása nélkül, így e tárgynak is az egyik fontos eleme a régi és az új Ptk. összehasonlítása. A kurzus két fő vizsgálódási pontja az a két eleme a szabályozásnak, amely alapvetően tér el a kontraktuális és a deliktuális felelősség körében, amelyek vonatkozásában a különbségek okainak feltárására is sor kerül. Egyrészt a kurzus kimerítően vizsgálja a kimentés feltételeinek különbségeit (és változását a régi Ptk. rendszeréhez, illetve az azt megelőző magánjogi gyakorlathoz képest), a szűk körű kimentést engedő, objektív felelősség felé hajló szerződésszegési felelősség, illetve a továbbra is alapvetően felróhatósági/vétkességi elven nyugvó szerződésen kívüli károkért való felelősség körében. Másrészt elemzi a megtérítendő kár feltételeinek/tartalmának alakulását (és ennek indokait), vizsgálva a szigorúbb kimentési feltételrendszer és a korlátozottabb kártérítési jogkövetkezmény, illetve a megengedőbb kimentési feltételrendszer és a kár tágabb körben igényelhető megtérítése vélt vagy valós egyensúlyát. A kurzus során sor kerül a szerződésen kívüli károkért való helytállás speciális alakzatainak részletes tárgyalására is.	
a 3-5 legfontosabb <i>kötelező</i> , illetve <i>ajánlott irodalom</i> (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, oldalak, ISBN)	
Kötelező irodalom: Zsögöd Benő: Fejezetek kötelmi jogunk köréből, I. kötet, Második javított kiadás, Budapest, Wigand F.K. Könyvnyomdája Pozsonyban, 1901	

Marton Géza: A polgári jogi felelősség (A kéziratot kiadás alá rendezte: Dr. Zlinszky János) Triorg Kft (évszám nélkül)
Eörsi Gyula: A polgári jogi felelősség kézikönyve, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó Budapest, 1966
Sólyom László: A polgári jogi felelősség hanyatlása, Akadémiai Kiadó, Budapest, 1977. ISBN 963-05-1118-5
Fézer Tamás: A nem vagyoni (erkölcsi) sérelmek megítélése a a polgári jogban HVG-Orac, 2011
ISBN 978-963-258-1378

Tantárgyfelelős (*név, beosztás, tud. fokozat*): **Dr. Grad-Gyenge Anikó egyetemi docens PhD.**

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha vannak (*név, beosztás, tud. fokozat*): Dr. Sándor István egyetemi docens, PhD

tantárgy neve: Felelősségi jogviszonyok az agrárjogban	kreditszáma: 3
tanóra típusa: ea. / szem. / gyak. / konz. és száma: ea/10	
számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): évközi beszámoló	
tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 2.	
előtanulmányi feltételek (ha vannak): -	
tantárgyleírás: az elsajátítandó <u>ismeretanyag</u> és a kialakítandó <u>kompetenciák</u> tömör, ugyanakkor informáló leírása, a tantárgy célja:	
A tantárgy az agrárjogi felelősség kérdéskörének három elágazását fogja át. Egyik az EU Közös Agrárpolitikája (KAP) 2020-ig terjedő átalakulásával felmerülő jogi felelősség fejlődése, részben az állam, részben az agrárpia szereplők új feltételrendszere alapján. Ez az alanyi jogú közvetlen támogatásoknál a környezetvédelmi előírások teljesítésével, míg a vidékfejlesztésnél a tagállami felelősség szigorú érvényesítésével áll elő. Másik vonulat az agrárszerződések, továbbá a földforgalom és a földvédelem új felelősségi alakzatainak a megjelenése. Végül, sajátos felelősségi rendszert hoz az agrár – környezetvédelem vegyes felelősségi jogalapja, illetve a GMO növényfajták köztermesztési céljával szemben a közérdekű védekezés nyomán kialakuló, objektív felelősség alkalmazása. Az intézményrendszer bemutatásán túl a tárgy a szakirodalmi vitákat is feldolgozza. A tárgy célja, hogy rendszertani, átfogó elmélet – gyakorlati ismeretet adjon az agrárjog által lefedett, szerteágazó felelősségi jogviszonyokról.	
a tantárgy tartalma:	
Az agrárjog által lefedett, szerteágazó felelősségi jogviszonyok, melynek részei: a/ az uniós agrártámogatás anyagi és eljárásjogi normáival szabályozott jogi felelősség; b/ a földtulajdonos és a földhasználó felelőssége a földforgalmi és a földvédelmi törvény alapján; c/ felelősség az élelmiszer- jogban; d/ a vadgazdálkodással és a vadászati jog gyakorlásával felmerülő felelősség; e/az agrár – környezetgazdálkodás felelősségi jogviszonyai; f/ a GMO – növénytermesztéssel járó felelősség; g/az agrártermékek forgalmazásának felelősségi jogviszonyai.	
a 3-5 legfontosabb <i>kötelező</i>, illetve <i>ajánlott irodalom</i> (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, oldalak, ISBN)	
Kötelező irodalom: Szalma József: Szerződésen kívüli (deliktualis) felelősség az európai és a magyar magánjogban. (Bíbor K. Miskolc, 2008.) ISBN 978-963-9634-75-6 Tanka Endre: Az EU közös birtokpolitikája ma és a jövő évtizedben. (Barankovics K. Bp. 2007.) Dr. Zoványi Nikolett: A felelősség intézményének alakulása a kezdetektől a 20. sz. végéig. DE Marton Géza ÁJK Doktori Iskola. 2011. Hegyes Péter: A vadászati jog jogosultjának felelőssége a vadon élő állatok által okozott károkért. Miskolci Jogi Szemle, 6. évf. 2011/2. 55- 66. o. Csák Csilla et al.: Agrárjog. A magyar agrárjog fejlődése az EU keretei között. Novotni K. Miskolc, 2010. (a kijelölt részek) A fentiekén túl a kötelező irodalomhoz tartozik a külön felsorolt jogszabályok ismerete.	
Tantárgyfelelős (név, beosztás, tud. fokozat): Prof. Dr. Tanka Endre professor emeritus DSc	
Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha vannak (név, beosztás, tud. fokozat):	

tantárgy neve: Felelősség a közigazgatási jogban	kreditszáma: 5
tanóra típusa: ea. / szem. / gyak. / konz. és száma: ea/20	
számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): koll.	
tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 2	
előtanulmányi feltételek (ha vannak): -	
tantárgyleírás: az elsajátítandó <u>ismeretanyag</u> és a kialakítandó <u>kompetenciák</u> tömör, ugyanakkor informáló leírása, a tantárgy célja:	
A tantárgy a közigazgatási jogi felelősség klasszikus felosztásain túltekintve, elsősorban olyan <i>növekvő jelentőségű</i> (határ)területek speciális normatömegeit és felelősségi alakzatait vizsgálja, mint amilyen pl. a közvagyonnal történő gazdálkodás körében elkövetett kötelezettségszegésért való felelősség, az új típusú határozatlan jogfogalmakat bevezető közigazgatási munkajogi felelősség, valamint az állam környezeti károkkal összefüggésben felmerülő felelőssége. Utóbbi vonatkozásban pl. <i>az állam felelőssége legalább három – egymástól is nehezen elválasztható – összefüggésben vethető fel:</i> a) a közigazgatási szervek által nem vagy nem megfelelően elvégzett ellenőrzési, felügyeleti tevékenységért fennálló felelősség formájában, azon esetekben ahol ennek volt jogszabályi alapja; b) az elmaradt jogalkotásért, a hiányzó jogszabályokért, illetve a diszfunkcionális jogszabályi környezetért fennálló felelősség formájában; c) továbbá a jogszabályok lététől és tartalmától független, azokon túli felelősség kérdéseként, az államilag szervezett társadalomban a mindenkori főhatalmat megtestesítő entitások, intézmények és személyek többlet-felelősségére utaló, egyfajta morális, erkölcsi felelősség létét vizsgálva. Ez utóbbiból következhet c1) a politikai felelősség(re vonás) vagy éppen c2) a kárenyhítésnek, kártalanításnak azon formája, amely nem jogszabályi alapú, azaz elsősorban a közösségi szolidaritás elemi elvárásaiból táplálkozik, az állami politika rangjára emelten	
a tantárgy tartalma:	
1. Közigazgatási felelősség fogalma. Elhatárolási kérdések. 2. Hagyományos felelősségi alakzatok. 3. Újabb felelősségi formák. A felelősség nemzetközi aspektusai és értelmezési tartományai. 4. A felelősség(re vonás) átalakuló funkciói 5. Új irányok a szabálysértési jogban. 6. A közigazgatási jogalkotásért fennálló felelősség egyes kérdései.	
a 3-5 legfontosabb <i>kötelező</i> , illetve <i>ajánlott irodalom</i> (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, oldalak, ISBN)	
Kötelező irodalom: Varga Zs. András: Ombudsman, ügyész, magánjogi felelősség. Alternatív közigazgatási kontroll Magyarországon. Budapest, Pázmány Press, 2012. 342. ISBN 978-963-308-074-0 Fazekas Marianna: Közigazgatási jog. Általános rész III: ELTE Eötvös Kiadó, Budapest, 2013. ISBN 9789633121771 Nagy Marianna: Meddig növelhető a közigazgatási jogérvényesítés hatékonysága a szankcionálás szigorításával? IUSTUM AEQUUM SALUTARE 2012:(3-4) pp. 123-129.	
Tantárgyfelelős (név, beosztás, tud. fokozat): Rixer Ádám tanszékvezető egyetemi docens, Ph.D.	
Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha vannak (név, beosztás, tud. fokozat): Csáki-Hatalovics Gyula egyetemi docens, PhD., Móré Sándor egyetemi adjunktus, PhD.	

tantárgy neve: Felelősség a munkajogban	kreditszáma: 5
tanóra típusa: ea. / szem. / gyak. / konz. és száma: ea/20	
számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): koll.	
tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 3.	
előtanulmányi feltételek (<i>ha vannak</i>): -	
tantárgyleírás: az elsajátítandó <u>ismeretanyag</u> és a kialakítandó <u>kompetenciák</u> tömör, ugyanakkor informáló leírása, a tantárgy célja:	
A tárgy a munkajogi felelősség elméleti és gyakorlati kérdéseit mutatja be. A tantárgy célja, hogy szélesebb dogmatikai keretben vizsgálja a munkajogi felelősségtan kérdéseit, kitérve a magánjogi alapokra, illetve a munkajogi sajátosságokra. A tantárgy bemutatja a munkajogi felelősségi szabályok rendszerét, változásait, hatályos szabályait. A dogmatika mellett hangsúlyos szerepet kap a vonatkozó esetjog és bírói gyakorlat megismerése.	
a tantárgy tartalma:	
A főbb témakörök a következők: A munkajogi felelősség dogmatikai alapjai, eltérő sajátosságai. A munkajogi felelősség viszonya a magánjogi felelősség rendjéhez. A munkajogi felelősség rendszere (fegyelmi és kártérítési, illetve munkavállalói és munkáltatói kárfelelősség stb.). A munkajogi fegyelmi felelősség intézményei (pl. írásbeli figyelmeztetés, felmondás, jogkövetkezmények a munkavállaló vétkes kötelezettségszegéséért stb.) és gyakorlata. A közszolgálati munkajog fegyelmi felelősségének eltérő sajátosságai. A munkavállalói kártérítési felelősség dogmatikája, rendszere, alakzatai, szabályai és gyakorlata. A munkáltatói kártérítési felelősség dogmatikája, rendszere, alakzatai, szabályai és gyakorlata. A munkajogi felelősségi igények érvényesítésének eljárási kérdései. Eltérő megállapodások lehetősége. Az előreláthatósági szabály a munkajogban. A munkajogi felelősségi szabályok érintkezése más jogterületekkel (pl. társadalombiztosítási jog, munkavédelem, felelősségbiztosítás, polgári jog, büntetőjog). A felelősség speciális alakzatai (pl. atipikus munkaviszonyok, vezetői felelősség). A közszolgálati munkajog kártérítési felelősségi szabályainak eltérő sajátosságai. Nemzetközi kitekintés (vonatkozó ILO standardok, összehasonlító jogi vizsgálódások).	
a 3-5 legfontosabb <i>kötelező</i>, illetve <i>ajánlott irodalom</i> (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, oldalak, ISBN)	
Kötelező irodalom: Gyulavári Tamás (szerk.): Munkajog, Eötvös Kiadó, Budapest, 2012. ISBN 978-963-312-155-9 Cséffán József: A munka törvénykönyve magyarázata, Szegedi Rendezvényszervező Kft., Szeged, 2012. ISBN 978-963-882-728-9 Berke – Kiss: Kommentár a munka törvénykönyvéhez, Budapest, Complex, 2012. ISBN 978-963-322-477-86 Horváth István: Az új munka törvénykönyve – Értelmezés és alkalmazás a gyakorlatban, Vezinfó-Tudástár, 2012 ISBN978-615-5085-03-1 Kardkovács Kolos (szerk.): Az új Munka Törvénykönyvének magyarázata, HVG-Orac, 2012. ISBN 978-963-258-1491 Lehoczkyné Kollonay Csilla: A magyar munkajog I, II. Vince Kiadó (legfrissebb kiadás) ISBN 9639192988; 9639192546 Radnay József: Munkajog. Bp. Szent István Társulat. ISBN 9633611717 Kiss György: Munkajog, Osiris, 2005 ISBN 963389736X A munkajog nagy kézikönyve Complex Kiadó Bp. 2008. ISBN 9789632249520 Petrovics Z.: <i>Munkajog</i>. Budapest, 2006, L'Harmattan – ZSKF. ISBN 9637743989 Prugberger T.: <i>Európai és magyar összehasonlító munka- és közszolgálati jog</i>. Budapest, 2006, CompLex. ISBN 97999632248650	

Kun Attila: Gazdasági racionalitás és munkajog. Az előreláthatósági klauzula esettanulmánya az új munka törvénykönyve tükrébe, In: Publicationes Universitatis Miskolcensis Sectio Juridica et Politica, Tomus XXXI. (2013), Miskolc University Press, pp. 397–416.

Ajánlott irodalom:

DELI Petra: A dolgozó munkáltatóval szemben fennálló anyagi felelősségének egyes anyagi jogi kérdései a szocialista munkajogban kitekintéssel a Német Demokratikus Köztársaság szabályozására, Pécsi Munkajogi Közlemények IV. évf. II. szám, 2011. szept.

NAGY László: *Anyagi felelősség a munkaviszony keretében okozott károkért*, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest 1964.

ÁDÁM Lóránt: *Kártérítési felelősség a munkajogban* HVG-ORAC 2000. ISBN 963-9203-63-7

NAGY László: A baleset és a foglalkozási megbetegedés miatti munkáltatói felelősség néhány elméleti kérdése, In: Kemenes Béla Emlékkönyv, Szeged 1993.

DELI Petra – RÚZS MOLNÁR Krisztina: *Dilemmák a munkavállalói kártérítési felelősség szabályozása kapcsán*, Munkaügyi Szemle / 2009 / III. szám 46. o.

Tantárgyfelelős (név, beosztás, tud. fokozat): Dr. Kun Attila tanszékvezető, egyetemi docens, PhD

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha vannak (név, beosztás, tud. fokozat): -

tantárgy neve: Szerződésszegéssel okozott károkért való felelősség	kreditszáma: 5
tanóra típusa: ea. / szem. / gyak. / konz. és száma: ea/20	
számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): koll.	
tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 3.	
előtanulmányi feltételek (<i>ha vannak</i>): Felelősség szerződésen kívül okozott károkért	
tantárgyleírás: az elsajátítandó <u>ismeretanyag</u> és a kialakítandó <u>kompetenciák</u> tömör, ugyanakkor informáló leírása, a tantárgy célja:	
A tantárgy célja a hallgató alapképzésben megszerzett ismereteinek elmélyítése a szerződésszegéssel okozott károkért való felelősség körében, különös tekintettel az 1959. évi IV. törvény és a ráépülő speciális szabályozások, valamint az új Polgári Törvénykönyv szabályozásának összehasonlító vizsgálatára. A hallgató képessé válik a határterületi tényállások megkülönböztetésére, a szerződéses vagy szerződésen kívüli károkozás elhatárolására, az elhatárolás szempontjainak elvi és gyakorlati alkalmazására.. A hallgató átfogó ismereteket szerez a vonatkozó magyar esettanokról, megismeri a releváns magyar elméleti irodalom legfontosabb írásait és betekintést nyer az új Ptk. előkészítése során lefolytatott szakmai vitákba. A hallgató a kurzus elvégzésének eredményeként képessé válik a különböző kártérítési tényállások közti tájékozódásra, ismertté válnak számára a releváns elméleti megközelítések és véleményt tud alkotni a legfontosabb elméleti kérdésekről zajló vitákban.	
a tantárgy tartalma:	
A kurzus alapvetően a kontraktuális felelősség megváltozott szabályrendszerének dogmatikai alapjait kívánja tárgyalni és elemezni. Ennek során az általános tantervi kereteket maghaladó módon foglalkozik a polgári jogi felelősség intézményének és dogmatikájának változásaival. Hangsúlyosan vizsgálja a kontraktuális és a deliktuális felelősség kapcsolatát és a kapcsolat változásait, a szubjektív felelősségtől, mint a kártérítési felelősség klasszikus szabályától való elszakadás folyamatát és irányait. Alapvető hangsúlyt helyez az új Ptk. jelentős változtatására, amely eltérő alpra helyezi a kimentést, és ezzel a felróhatóságot a kontraktuális és a deliktuális kártérítési felelősség esetében, és ugyancsak különböző szabályokat állapít meg a kártérítési jog e két területén a megtérítendő kár feltételeit illetően. A kurzus részét képezi a vétkesség és a felróhatóság kérdéseinek tárgyalása, az előreláthatósági klauzula nemzetközi egyezményeken (Bécsi Nemzetközi Adásvételi Egyezmény, UNIDROIT Alapelvek) alapuló elemzése, valamint az okozati összefüggés és a következménykárok, közvetett károk kérdéseink vizsgálata is.	
a 3-5 legfontosabb <i>kötelező</i> , illetve <i>ajánlott irodalom</i> (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, oldalak, ISBN)	
Kötelező irodalom: - Eörsi Gyula: Kártérítés jogellenes magatartásért. Budapest, 1958. - Eörsi Gyula: A jogi felelősség alapproblémái. A polgári jogi felelősség. Budapest, 1961. - Eörsi Gyula: Elhatárolási problémák az anyagi felelősség körében. Budapest, 1962. - Mádl Ferenc: A deliktuális felelősség a társadalom és a jog fejlődésének történetében. Budapest, 1964. - Sólyom László: A polgári jogi felelősség hanyatlása, Budapest, 1977. ISBN 963-05-11-18-5 - Eörsi Gyula: A közvetett károk határai. In: Emlékkönyv Beck Salamon születésének 100. évfordulójára. Budapest 1985. 59. - Nochta Tibor: A magánjogi felelősség útjai a társasági jogban. Pécs, 2005. ISBN 963-9542-98-9	
Tantárgyfelelős (név, beosztás, tud. fokozat): Dr. Fábián Ferenc egyetemi docens PhD	
Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha vannak (név, beosztás, tud. fokozat):	

tantárgy neve: Felelősség a Polgári eljárásjogban	kreditszáma: 3
tanóra típusa: ea. / szem. / gyak. / konz. és száma: ea/10	
számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): évközi beszámoló	
tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 3	
előtanulmányi feltételek (ha vannak):	
tantárgyleírás: az elsajátítandó <u>ismeretanyag</u> és a kialakítandó <u>kompetenciák</u> tömör, ugyanakkor informáló leírása, a tantárgy célja:	
A kurzus a jogi felelősség jogági sajátosságainak és sokrétűségének bemutatására törekszik. Ennek keretében a felelősségnek az egyes eljárási szakokban való megnyilvánulásai, illetve a polgári per alanyainak sajátos felelősségi alakzatai kerülnek bemutatásra. Kifejtésre kerülnek a sajátos polgári eljárásjogi felelősségi formák (az 'alaki felelősség') és azok sajátos jogkövetkezményei. Az eljárási cselekmények elvégzésének elmulasztásához kapcsolódó jogkövetkezmények, az eljárási cselekmények érvénytelenségének és hatálytalanságának problematikája. A polgári eljárás alanyainak több jogát is érintő felelősségi formái közül bemutatásra kerülnek az 'anyagi felelősségi alakzatok' – a bíróság, a bíró, a felek és a per egyéb szereplőinek eljárási cselekményeihez kapcsolódó büntetőjogi, fegyelmi, kártérítési felelősségi jogkövetkezmények. Bemutatásra kerülnek a 'tisztességes eljáráshoz való jog' és az 'ésszerű idő' követelménye megsértésének Pp. 2. § (3) bekezdése szerinti kárfelelősségi szabályai és jogalkalmazási gyakorlata, a Ptk. 349. § (3) bekezdése szerinti bírósági jogkörben okozott károk megtérítése iránti felelősség kérdései.	
a tantárgy tartalma:	
1. A felelősség filozófiai alapjai. 2. A magánjogi felelősség alapjai. 3. A perbeli felelősség. 4. Objektív és szubjektív felelősségi alakzatok. 5. Az „ésszerű idő” követelménye. 6. A bíróság felelősségi köre. 7. A jóhiszemű eljárás követelménye. 8. A felek felelőssége eljárási cselekményeikért. 9. A „percselekmények időszerűségének” követelménye. 10. A per egyéb résztvevőinek (tanú, szakértő stb.) felelőssége.	
a 3-5 legfontosabb <i>kötelező</i> , illetve <i>ajánlott irodalom</i> (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, oldalak, ISBN)	
Kötelező irodalom: 1. Osztovits András (szerk.): Polgári eljárásjog I. HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2013. 380 p. ISBN 978-963-258-209-2 2. Wopera Zsuzsa (szerk.): Polgári eljárásjog II. HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2013. 312 p. ISBN 978-963-258-198-9 Ajánlott irodalom: 1. Magyar Gyéza – Nizsalovszky Endre: Magyar polgári perjog. Franklin Társulat Kiadása, Budapest, 1939. 762 p., 228-244., 291-300. p. 2. Szabó Imre: Perhatékonyság és a percselekmények időszerűségének elve. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest. 2013. 539 p., 365-376. p. ISBN 978 963 312 176 4	
Tantárgyfelelős (név, beosztás, tud. fokozat): Prof. Dr. Szabó Imre egyetemi tanár PhD	
Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha vannak (név, beosztás, tud. fokozat): -	

tantárgy neve: Doktrinális és tételes jogi kitekintés a kontinentális európai magánjogok felelősségi kérdéseire	kreditszáma: 5
tanóra típusa: ea. / szem. / gyak. / konz. és száma: ea/20	
számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): koll.	
tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 3	
előtanulmányi feltételek (ha vannak): -	
tantárgyleírás: az elsajátítandó <u>ismeretanyag</u> és a kialakítandó <u>kompetenciák</u> tömör, ugyanakkor informáló leírása, a tantárgy célja:	
A kurzus a sokszínű európai jogi megoldások áttekintésén túl arra is választ keres, hogy vajon mi az, ami átültethető lenne a magyar jogba és az új Ptk. elfogadásával vajon mi valósult meg a lehetőségekből, illetőleg mely területeken tért el a magyar jogalkotó (a korábbinál is jobban) az európai megoldásoktól. A tantárgy célja az, hogy orientálja a témakörhöz kapcsolódó potenciális kutatásokra, felhívja a figyelmet a más tagállamokban és országokban lezajlott kodifikációkra. A tárgyjegyző nemzetközi összefüggésekben értékeli a fejleményeket.	
a tantárgy tartalma:	
A felelősségi normák változásai Német jog, (Schuldrechtsreform, 2002). Francia jog. Svájci jog (Kt). OÁtk (Osztrák Ptk). Követhető-e a holland Ptk. Kárfelelősségi szabályrendszere? Versenyjog és kárfelelősség. A kárfelelősség korlátozása és kizárása. A felelősséget redukáló szerződési, vagy általános szerződési feltételek érvénye. Az agere in fraudem legis (fraudem partis) fogalma és tilalma. Máday Dénes svájci szerző doktrínája. A jóhiszeműségi (bona fides, bonne foi, gute Sitten) doktrína. A fiduciárius szerződések doktrínája. (Az új magyar Ptk-ban ab ovo általánosan tiltott szerződés).	
a 3-5 legfontosabb kötelező, illetve ajánlott irodalom (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, oldalak, ISBN)	
Szalma József: Szerződésen kívüli (deliktualis) felelősség az európai és a magyar magánjogban ELTE ÁJK – Bíbor Kiadó Budapest – Miskolc 2008 ISBN 978-963-9634-75-6 Giannantonio Benacchio: Az Európai Közösség magánjoga Osiris Budapest 2003. (377 old.) ISBN 963 389 303 8 Versenyjogi jogsértések esetén érvényesíthető magánjogi igények Szerk.: Boytha Györgyné hvgorac Lap- és Könyvkiadó Kft. Budapest 2008. (329 old.) ISBN 978 963 258 043 6 Kecskés László: Polgári jogi fejlődés az angol és a skót jogban hvgorac Lap- és Könyvkiadó Kft. Budapest 2012. (388 old.) ISBN 978 963 258 131 6	
Tantárgyfelelős (név, beosztás, tud. fokozat): Prof. Dr. Szalma József, egyetemi tanár, DSc	
Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha vannak (név, beosztás, tud. fokozat):	

tantárgy neve: Társasági jogi felelősség	kreditszáma: 5
tanóra típusa: ea. / szem. / gyak. / konz. és száma: ea/20	
számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): koll	
tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 4.	
előtanulmányi feltételek (<i>ha vannak</i>): Szerződésszegéssel okozott károkért való felelősség	
tantárgyleírás: az elsajátítandó <u>ismeretanyag</u> és a kialakítandó <u>kompetenciák</u> tömör, ugyanakkor informáló leírása, a tantárgy célja:	
A doktoranduszok által korábbi tanulmányaik során megismert - nem kártérítési jellegű felelősségek (vezető tisztségviselő visszahívása, kisebbséggel szembeni „felelősség”) és - a magánjogi felelősségi alakzatok (objektív-szubjektív, kontraktuális-deliktualis) felismerése, és sajátos vonásaik megértése. A szabályok a bírói gyakorlatban történő érvényesülésének megismerése. Az európai uniós normák beépülése a magyar szabályokba, és „ellen-harmonizációs” jelenségek A tárgy a tág értelemben vett felelősség számos válfaját mutatja be a társaságok megalakulása, működése és megszűnése során, a társaságok, azok tagjai, vezető tisztségviselői, könyvvizsgálói és felügyelő bizottsági tagjai kapcsán. Elsődlegesen a társaság tagjainak a társaság olyan tartozásáért való helytállása kerül bemutatásra, amely társasági tartozásra a társaság vagyona nem nyújt fedezetet. A kurzus során áttekintésre kerül az egyes társasági típusokban egymástól eltérő helytállás a közkereseti társaság valamennyi tagját és a betéti társaság beltágjait terhelő korlátlan helytállástól a mögöttes helytállás hiányáig (kft., zrt. és nyrt.). Részletes elemzésre kerülnek a német mintájú „felelősségátvitel”-t, illetőleg az angol-amerikai terminológiával „a társasági lepel átszúrását” kiváltó magatartások és az okozati összefüggés és az előreláthatóság (hiányának) kérdései. A tananyag felöleli a társaság tagjait a társaság irányába terhelő vagyoni hozzájárulási kötelezettséget és e kötelezettség megszegésének sajátos következményeként a tagsági viszony megszűnését, továbbá a kártérítési felelősséget. A teljesség érdekében említésre kerül a társaság tisztségviselőinek felelőssége, a hitelezői érdekek szem előtt tartásának a kötelezettsége, a kisebbségnek a társaság érdekében és javára történő fellépési lehetőségei. A kurzus kitér a befolyással rendelkező felelősségére, az elismert és a tényleges vállalatcsoporton belüli jogviszonyokra.	
a tantárgy tartalma:	
Alapvetően a magyar társasági jog, kitékintéssel az EU társasági jogára. Döntően dogmatikai, elméleti kérdések elemzése. Jogszabályok és joggyakorlat közötti ellenmondások felismerése, okaik feltárása. Várható változások annak hatására, hogy a Társasági jog bekerül az új Ptk. rendszerébe.	
a 3-5 legfontosabb <i>kötelező</i>, illetve <i>ajánlott irodalom</i> (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, oldalak, ISBN)	
Kötelező irodalom: 1. Sárközy Tamás: Szervezetek Státuszjoga az új Ptk.-ban ISBN 978-963-258-199-6 Hvgorac Lap- és Könyvkiadó Kft. Budapest 2013. 250 old., ISBN 978-963-258-199-6 2. Az új Ptk. magyarázata főszerkesztő Petrik Ferenc Hvgorac Lap- és Könyvkiadó Kft. Budapest 2013. 250 old., ISBN 978-963-258-194-1 3. Gadó Gábor – Németh Anita – Sáriné Simkó Ágnes: Ptk. Fordítókulcs Hvgorac Lap- és Könyvkiadó Kft. Budapest 2013. 643 old., ISBN 978-963-258-196-5 4. Auer Ádám – bakos Kitty – Buzási Barnabás - Farkas Csaba – Nótári Tamás – Papp Tekla: Társasági	

jog Lectum Kiadó, Szeged, 2011. 650 old. , ISBN 978-963-9640-36-8 5. Farkas Csaba – Jenovai Petra – Nótári Tamás – Papp Tekla: Társasági jog Lectum Kiadó, Szeged, 2009. 534 old. , ISBN 978-963-9640-21-4 Ajánlott irodalom: 6. A gazdasági társaságok nagy kézikönyve Szerk.: Kisfaludi András – Szabó Marianna Complex, Budapest 2008. 1854 old., ISBN 978-963-224 948 3 7. A gazdasági társaságokról szóló törvény magyarázata KJK-KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó Kft. Budapest 2002. 845. old. ISBN 963-224 654 3 8. Európai társasági jog Szerk: Miskolczi Bodnár Péter KJK-KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó Kft. Budapest 2000. 345. old. ISBN 963-224 652 8
Tantárgyfelelős (<i>név, beosztás, tud. fokozat</i>): Prof. Dr. Miskolczi Bodnár Péter tanszékvezető egyetemi tanár
Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha vannak (<i>név, beosztás, tud. fokozat</i>): Dr. habil Kisfaludi András egyetemi tanár CSc, Dr. Nochta Tibor egyetemi docens, PhD; Dr. habil. Papp Tekla egyetemi docens PhD

tantárgy neve: Felelősség a Nemzetközi közjogban	kreditszáma: 5
tanóra típusa: ea. / szem. / gyak. / konz. és száma: ea/20	
számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): koll	
tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 4	
előtanulmányi feltételek (ha vannak): -	
tantárgyleírás: az elsajátítandó <u>ismeretanyag</u> és a kialakítandó <u>kompetenciák</u> tömör, ugyanakkor informáló leírása, a tantárgy célja:	
1. A nemzetközi felelősség meghatározott témákra koncentrálni (a felelősségi tervezett egyes cikkei, felelősség a nemzetközi bírói gyakorlatban, a nemzetközi szervezetek felelőssége, a diplomáciai védelem, stb.) 2. A delicta iuris gentium (a Nemzetközi Büntető Bíróság és gyakorlata, az aut dedere aut iudicare elv, stb.) 3. A nemzetközi vízjog az ezredforduló óta 4. A nemzetközi környezetvédelmi jog aktuális problémái 5. A Biztonsági Tanács gyakorlata 2001. szept. 11-ét követően.	
a tantárgy tartalma:	
A nemzeti felelősség szerepe a nemzetközi jogrendben, fejlődése és alakzatai. A nemzetközi felelősség sui generis természete. Az államközi felelősség forrásai és kodifikációja, a jogsértés megvalósításának feltételei (beszámítás, kötelezettségszegés), a jogellenességet kizáró körülmények, a felelős állam kötelezettségei, a sértett állam jogai, különösen az ellenintézkedés, a felelősségi viták rendezése, az ius cogens/erga omnes kötelezettségek megsértésével létrehozott, jogviszony természete és paraméterei. A sine delicto felelősség, a terület kodifikációjának eredményei. A nemzetközi szervezetek nemzetközi felelőssége. A lex specialis: úrkárfelőlősség, emberi jogsértések miatti felelősség. A nemzetközi jog megsértése miatti nemzetközi büntetőjogi felelősség: a releváns törvényi tényállások, a terrorizmus problémája, a nemzetközi Büntetőbíróság és a BT által felállított büntető törvényszékek. A nemzetközi magánjogi felelősséget egyesítő nemzetközi szerződések, különösen a határon túli környezeti károk vonatkozásában. Az állam felelőssége külföldi magánszemélyek irányában, e felelősség természete és az irányadó jog. A viták rendezése a Beruházási Viták Rendelkezésének Nemzetközi Központja (ICSID) keretében, e választott bíróság gyakorlata.	
a 3-5 legfontosabb <i>kötelező</i> , illetve <i>ajánlott irodalom</i> (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, oldalak, ISBN)	
Kötelező irodalom: •Bruhács János: Nemzetközi jog I-II. Dialóg-Campus, Pécs-Bp. 2008 és 2010.) ISBN 978-963-276-210-4 •Kovács Péter: Nemzetközi közjog (Osiris Kiadó 2011.) •Hágai Nemzetközi Jogi Akadémia: General Courses / Cours générales des règles (2000 után!) Ajánlott irodalom: •J. Grawford – A. Pellet – S. Olleson: The Law of International Responsibility (Oxford University Press 2010.) •A. Truylol y Serra – R. Kolb: Doctrine sur le fondamend du droit des gens (Pedone, Paris 2007) •Az American Journal of International Law Archiv des Völkerrecht, European Journal of International Law, International and Comparative Law Quarterly, Max Planck Yearbook of United Nations Law, Revue général du droit international public, stb. 2000 utáni évfolyamainak a releváns témára vonatkozó tanulmányai.	
Tantárgyfelelős (név, beosztás, tud. fokozat): Prof. Dr. Bruhács János prof. emeritus CSc	
Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha vannak (név, beosztás, tud. fokozat): -	

tantárgy neve: Felelősségi normák az Európai Unió jogában	kreditszáma: 5
tanóra típusa: ea. / szem. / gyak. / konz. és száma: ea/20	
számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): koll.	
tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 4.	
előtanulmányi feltételek (ha vannak): -	
tantárgyleírás: az elsajátítandó <u>ismeretanyag</u> és a kialakítandó <u>kompetenciák</u> tömör, ugyanakkor informáló leírása, a tantárgy célja:	
Az Európai Unió jogrendszerének egyik alapvető kérdése, hogy milyen intézmények, milyen eljárásokban kényszeríthetik ki annak érvényesülését. Szükséges ezt vizsgálni egyrészt a tagállamok és az Unió viszonylatában, másrészt a jogalanyok és tagállamok/Unió viszonylatában is. Mivel az EU nem rendelkezik önálló, mindenre kiterjedő végrehajtói intézményrendszerrel, az uniós jogi kötelezettségek és jogosultságok kikényszerítése a tagállamok intézményrendszerére marad. A tagállamok részéről ugyanakkor megfigyelhető egy óvatos elhatárolódás ettől a feladattól. Nem véletlen, hogy az Európai Unió Bíróságának több ítéletében kellett vizsgálnia a tagállamok feladatait és felelősségét az uniós jogból eredő kötelezettségek teljesítése körében, és jutott el annak az alapelvnek a kimondásáig: a tagállamok mindhárom hatalmi ágának a nem megfelelő, uniós jogba ütköző magatartása vagy mulasztása megalapozhatja az adott tagállam kártérítési felelősségét. Ettől, az alapvetően magánjogi jogérvényesítési lehetőségtől meg kell különböztetni az Európai Bizottság ellenőrzési jogkörét a tagállamok felett, melynek keretei között akár kötelezettségszegési eljárást is kezdeményezhet az adott tagállammal szemben az uniós jogból eredő kötelezettségei teljesítésének kikényszerítése érdekében.	
a tantárgy tartalma:	
- A lojalitás elve és annak előzményei az EU jogában - Az uniós jogból eredő tagállami kötelezettségek betartásának ellenőrzése az uniós intézmények által - A tagállamok uniós jogból eredő kötelezettségeinek megszegésével okozott kár dogmatikai alapjai - A tagállami végrehajtó hatalom kártérítési felelőssége - A tagállami törvényhozó hatalom kártérítési felelőssége - A tagállami bírói hatalom kártérítési felelőssége	
a 3-5 legfontosabb <i>kötelező</i> , illetve <i>ajánlott irodalom</i> (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, oldalak, ISBN)	
Kötelező irodalom: Kecskés László: EU-jog és jogharmonizáció. Negyedik, bővített kiadás. Hvgorac, 2012, Budapest ISBN 978-896-325-812-6 Osztovits András (szerk.): EU-jog. Hvgorac, 2012, Budapest ISBN 978-963-258-172-9 Osztovits András (szerk.): Az Európai Unióról és az Európai Unió működéséről szóló szerződések magyarázata. Complex, 2011, Budapest ISBN 978-963-295-136-2	
Ajánlott irodalom: Várnay Ernő - Papp Mónika: Az Európai Unió joga. Complex, 2010, Budapest ISBN 978-963-295-075-4	
Tantárgyfelelős (név, beosztás, tud. fokozat): Dr. habil. Osztovits András egyetemi docens PhD	
Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha vannak (név, beosztás, tud. fokozat): -	

tantárgy neve: A felelősség a nemzetközi magánjogban	kreditszáma: 3
tanóra típusa:ea. / szem. / gyak. / konz. és száma: ea/10	
számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): évközi beszámoló	
tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 4.	
előtanulmányi feltételek (ha vannak): <i>A magánjogi felelősség történeti gyökerei és elméleti kérdései; Szerződészegéssel okozott károkért való felelősség károkozás</i>	
tantárgyleírás: az elsajátítandó <u>ismeretanyag</u> és a kialakítandó <u>kompetenciák</u> tömör, ugyanakkor informáló leírása, a tantárgy célja:	
A magánjogi felelősség alapja a nemzetközi magánjogban a joghatóság megállapítása; az alkalmazandó jog kiválasztása; valamint a felelősséggel kapcsolatos bírósági határozatok elismerhetősége és végrehajthatósága az adós vagyona szerinti államban. A fenti kérdések a globalizáció, a nemzetközi és főképp az európai integráció felgyorsultával a nemzetközi magánjog érdeklődésének homlokterébe kerültek az elmúlt évtizedekben. A fenti kérdésekre nézve számtalan jogeset és jogirodalmi mű vár feldolgozásra az alprogram keretében. A téma aktualitását jól érzékelteti, hogy annak olyan leágazásai vannak mind pl. az állam immunitásának problémája a károkozásért nemzetközi viszonylatban; az extraterritoriális felelősségre vonás, vagy a honosság megállapításának bonyolult szabályai. Magyarország vonatkozásában jól szemlélteti a kérdéskört pl. a tisztai ciánszennyezés ügye, vagy az egyes magyar pénzintézetek és a MÁV ellen Chicago-ban indított ún. holokauszt kártérítési ügyek, amelyek elbírálásában jogi értelemben mind a nemzetközi magánjogi vonatkozások lettek a döntők.	
a tantárgy tartalma:	
1. A magánjogi felelősség megállapításának nemzetközi magánjogi alapjai: a joghatóság, a külföldi határozatok elismerése és végrehajtása, és az alkalmazandó jog meghatározása. A nemzetközi magánjogi szabályok „empty law” jellege és annak változása az anyagi magánjogi felelősségi tényállásokban. A <i>forum shopping</i> jelenség, mint a magánjogi felelősség érvényesítésének manipulatív nemzetközi magánjogi eszköze, és annak korlátai 2. Joghatóság külföldi állammal szemben 1.: kötelmi igények és állami immunitás a rendes bírászkodásban 3. Joghatóság külföldi állammal szemben 2.: kötelmi igények és állami immunitás a nemzetközi kereskedelmi választottbíráskodásban. Az állami felelősséget megállapító külföldi bírósági és választottbírói határozat végrehajtásának korlátjai – elsősorban: közrend – kötelmi ügyekben. 4. Joghatóság külföldi állammal szemben 3.: a külföldi tulajdon védelme és az állami immunitás. Joghatóság a fogadó állam befektetői tulajdont elvonó aktusaiért viselt felelősségével kapcsolatosan. Az ICSID joghatósága. 5. A külföldi tulajdon elvonásával kapcsolatos külföldi határozatok elismerése és végrehajtása, mint a felelősségi igény érvényesítésének akadályai 6. A felelősség fennállására és jogkövetkezményeire alkalmazandó jog meghatározásának módszerei a nemzetközi kollíziós kötelmi szerződési magánjogban, különös tekintettel a Róma I. Rendeletre. Felelősség a lex mercatoria-ban. 7. A felelősség fennállására és jogkövetkezményeire alkalmazandó jog meghatározásának módszerei a nemzetközi kollíziós kötelmi magánjogban: szerződésen kívüli kötelmek 1. A Róma II. Rendelet szabályozása a deliktális felelősségi tényállások kapcsán. 8. A felelősség fennállására és jogkövetkezményeire alkalmazandó jog meghatározásának módszerei a nemzetközi kollíziós kötelmi magánjogban: szerződésen kívüli kötelmek 2. Kvázi-deliktumok a Róma II. Rendeletben. Egyéb – a Róma II. Rendeleten kívüli – nemzetközi kollíziós kötelmi jogi minták a	

szerződésen kívüli kötelmeknél. 9. A felelősség fennállására és jogkövetkezményeire alkalmazandó jog meghatározásának módszerei külföldi tulajdon elvonásával kapcsolatos tényállásokban. A <i>lex causae</i> (<i>lex situs</i>) és a nemzetközi jog alapelveinek együttes alkalmazása. 10. A felelősség fennállására és jogkövetkezményeire alkalmazandó jog meghatározásának módszerei egyéb magánjogi tényállásokban. 11. A különböző anyagi magánjogi felelősségi rendszerek koncepcionális eltéréseiből fakadó problémák kezelése a nemzetközi magánjogban: a közrend és az imperatív szabályok. A külön kapcsolat koncepciója. 12. Az anyagi magánjogi felelősségi szabályok érdemi összehasonlításából kiinduló nemzetközi magánjog modellje: az amerikai nemzetközi magánjog
a3-5 legfontosabb <i>kötelező</i>, illetve <i>ajánlott</i> irodalom (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, oldalak, ISBN)
Kötelező irodalom: 1. <i>A felelősség a nemzetközi magánjogban</i>: szöveggyűjtemény, a tantárgyhoz tartozó fontosabb jogforrások, bírósági és választottbírósági határozatok, szakfolyóiratokban megjelent tudományos közlemények másolataival. Minden évben frissített. Szerkesztő: a tárgyjegyző. Kereskedelmi forgalomba nem kerül, célja a doktori képzésben történő felhasználás. 2. Nemzetközi magánjog – Jogszabály és jogesetgyűjtemény. Főszerk.: Szabó Sarolta, Pázmány Press, Budapest, 2013. 3. Peter Stone: <i>EU Private International Law</i>, Cheltenham: Edward Elgar, 2010. 4. Emmanuel Gaillard (szerk.) - Jennifer Younan (szerk.) : <i>State Entities in International Arbitration</i>, IAI (International Arbitration Institute) Series no. 4., 2008., ISBN: 978-1-929446-96-4 5. Andrew Dickinson: <i>The Rome II Regulation. The Law Applicable to Non-Contractual Obligations</i>. Oxford Private International Law Series, 2010. 978-0-19-958979-1
Tantárgyfelelős (név, beosztás, tud. fokozat): Dr. Palásti Gábor egyetemi docens PhD
Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha vannak(név, beosztás, tud. fokozat): -

Tantárgyi tematikák

Felelősség program

Szabadon választható tantárgyak

tantárgy neve: Erkölc, etika és felelősség az új gazdasági világrend nemzetközi jogi szabályozó-mechanizmusában	kreditszáma: 3
tanóra típusa:ea. / szem. / gyak. / konz. és száma: ea/10	
számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): évközi beszámoló	
tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 2.	
előtanulmányi feltételek (ha vannak):-	
tantárgyleírás: az elsajátítandó <u>ismeretanyag</u> és a kialakítandó <u>kompetenciák</u> tömör, ugyanakkor informáló leírása, a tantárgy célja:	
Az Új Gazdasági Világrend működése, a globalizáció számos olyan folyamat elindítója, amely közismert erkölcsi-etikai-felelősségi kérdéseket vet fel: modernkori gyarmatosítás a termelés kihelyezésével; az alacsony emberi jogi, munkavédelmi és környezetvédelmi standardok felhasználhatósága költségcsökkentés céljából és az ezen termékek importjával kapcsolatosan alkalmazható ellenintézkedések; a multinacionális vállalatok felelőssége; a befektetői érdekeknek való megfelelés etikai korlátai (az adókedvezményektől a népiirtásig a befektetők óhaja szerint), stb. A mechanizmus egy része nemzetközi jogi normákban rendezett, nemzetközi intézmények által érvényesített szabályokon alapul, mint a WTO által kezelt egyezmények vagy az ICSID és az általa végzett befektetésvédelmiválasztottbíráskodási tevékenység. A tárgy három részre bontja a kérdéseket: a nemzetközi áruforgalom során megjelenő kérdésekre, a külföldi befektetésekkel kapcsolatos kérdésekre, és a multi- és transznacionális vállalatok társadalmi felelősségvállalásával kapcsolatos kérdésekre. Míg a graduális képzés során a hallgatók az alapokat elsajátítják, addig ez a tárgy jóval szélesebb körben és nagyobb mélységben tárgyalja a felmerülő kérdéseket.	
a tantárgy tartalma:	
1. Az erkölcsi és etikai felelősség találkozási pontjai a globalizálódó gazdasági és kereskedelmi rendszerrel. A gazdasági globalizáció megvalósításának nemzetközi jogi eszközrendszere (elsősorban a WTO által kezelt egyezmények, valamint a befektetésvédelmet szabályozó nemzetközi egyezmények) és az erkölcsi-etikai tartalmú nemzetközi jogforrások (elsősorban ENSZ szakosított szervek által jegyzett jogforrások; nemzetközi környezetvédelmi egyezmények) jellegzetességei, eszközrendszerük, egymáshoz fűződő viszonyuk. 2. Áruk és termékek forgalmazása: a termelés fejlődő országokba történő „kihelyezésének” gazdasági racionalitása. A költséghatékonyság eléréséhez felhasználható eszközök megítélése a GATT Egyezményben. Szankcionálható eszközök és nevesített szankciók: értékiegyenlítő vám, dömpingellenes vám, piacvédelmi intézkedés. A XX. cikkely megítélése a költségcsökkentő tényezők jogszerűsége és az importáló államok által alkalmazható eszközök céljából. 3. Szemelvények a XX. cikk esetjogából a WTO vitarendezési mechanizmusán belül: az emberi, állati és növényi élet és egészség védelme 1. 4. Szemelvények a XX. cikk esetjogából a WTO vitarendezési mechanizmusán belül: a kimeríthető erőforrások oltalma. Szemelvények a XX. cikk esetjogából a WTO vitarendezési mechanizmusán belül: további kivételek 5. A globális kereskedelem nemzetbiztonsági és biztonságpolitikai célú korlátozása, az embargók 6. A GATT diszkrimináció mentességet előíró szabályainak (legnagyobb kedvezményes elbánás elve, nemzeti elbánás elve) a hatása a globalizáció erkölcsi-etikai vetületeire. 7. A befektetés-ösztönzés és -védelem alapvető erikai dilemmái, az eltérő történeti-társadalmi fejlődési minták eredménye: a külföldi befektető fűrőtornyai és az ásványkincsek fölött termékenység-táncot járó fűszoknyás bennszülöttek triviális esete. A befektetés-ösztönzés és a befektetésvédelem elhatárolása.	

8. A külföldi befektetések védelmének jogi kérdései. Szemelvények az ICSID esetjogából. 9. A befektetői igények szerint végrehajtott kirívó jogsértések a fogadó állam lakosaival szemben az Alien Tort Claims Act esetjoga alapján. 10. Vállalatok társadalmi felelősségvállalása.
a 3-5 legfontosabb <i>kötelező</i>, illetve <i>ajánlott</i> irodalom (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, oldalak, ISBN) Kötelező irodalom: 1. <i>Erkölc, etika és felelősség az új gazdasági világrend nemzetközi jogi szabályozó-mechanismusában</i>: szöveggyűjtemény, a tantárgyhoz tartozó fontosabb jogforrások, bírósági és választottbírói határozatok, szakfolyóiratokban megjelent tudományos közlemények másolataival. Minden évben frissített. Szerkesztő: a tárgyjegyző. Kereskedelmi forgalomba nem kerül, célja a doktori képzésben történő felhasználás. 2. David C. Korten: <i>Tőkés társaságok világuralma</i>, Kapu könyvek, 2006. ISBN 9637706054 3. Laura Nielsen: <i>The WTO, Animals and PPMs (Series on International Law and Development)</i>, Leiden: Martinus Nijhoff Publishers, 2007. 4. Rudolf Dolzer & Christoph Schreuer, <i>Principles of International Investment Law</i>, 2nd ed (Oxford University Press, 2012).
Tantárgyfelelős (név, beosztás, tud. fokozat): Dr. Palásti Gábor egyetemi docens PhD
Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha vannak(név, beosztás, tud. fokozat): Dr. Törő Csaba egyetemi docens, intézetvezető PhD, Dr. Kun Attila, egyetemi docens, tanszékvezető, PhD Dr. Agnieszka Klucznik Törő PhD

tantárgy neve: Orvosi felelősség	kreditszáma: 3
tanóra típusa: ea. / szem. / gyak. / konz. és száma: szem./10	
számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): évközi beszámoló	
tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 4.	
előtanulmányi feltételek (ha vannak): -	
tantárgyleírás: az elsajátítandó <u>ismeretanyag</u> és a kialakítandó <u>kompetenciák</u> tömör, ugyanakkor informáló leírása, a tantárgy célja:	
A tantárgy célja, hogy a hallgató ismerje meg az orvosi felelősség különböző formát. A hallgató legyen tisztában az orvos polgári jogi, munkajogi, és büntetőjogi felelősségének alapjaival. A felelősség átláthatósága érdekében fontos követelmény, hogy a hallgató ismerje meg azt a szabályozási környezetet is, amelyben az orvosnak a feladatát el kell végezni. Ezeken túl pedig a jogi felelősséget el kell tudja határolni az etikai, erkölcsi felelősségtől is.	
a tantárgy tartalma:	
Az orvosi felelősség általános szabályainak bemutatása Az orvos etikai felelősségének elhatárolása a jogi felelősségtől Az orvosi jogviszony alapja, az orvos helye a gyógyítás rendszerében Betegjogok és érvényesítésük Az orvos jogai és kötelezettségei Az orvos polgári jogi felelőssége Az orvos munkajogi felelőssége Az orvos szabálysértési felelőssége Az orvos büntetőjogi felelőssége Orvosi felelősségbiztosítás Az orvos biztosítóval szembeni felelőssége A hálapénz a magyar egészségügyben	
a 3-5 legfontosabb <i>kötelező</i> , illetve <i>ajánlott irodalom</i> (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, oldalak, ISBN)	
Kötelező irodalom: 1. Az egészségügyi szolgáltatások rendszertana. Jog és Állam 16. Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar, Budapest, 2010. 97. p ISBN 978 963 9808 24 9 2. Hajdú József – Homicskó Árpád Olivér: bevezetés a társadalombiztosítási jogba. Patrocinium Kiadó, Budapest, 2013. 1 – 73. pp. ISBN 978-615-5337-04-8 3. 1997. évi CLIV. törvény az egészségügyről 4. Dr. Homicskó Árpád Olivér: A háziorvosi betegellátás elemző bemutatása. In.: Hagyomány és érték. Állam- és jogtudományi tanulmányok a Károli Gáspár Református Egyetem fennállásának 20. évfordulójára. Szerkesztette: Dr. Antalóczy Péter. Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar, Budapest, 2013. 296 – 303 pp. 5. A szabad orvosválasztás jogszabályi háttere. Med. et Jur. 2012. évi I. szám.	
Tantárgyfelelős (név, beosztás, tud. fokozat): Dr Homicskó Árpád Olivér egyetemi docens PhD	
Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha vannak (név, beosztás, tud. fokozat):-	

tantárgy neve: Költségvetési felelősség	kreditszáma: 3
tanóra típusa: ea. / szem. / gyak. / konz. és száma: gyak/10	
számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): évközi beszámoló	
tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 2.	
előtanulmányi feltételek (ha vannak):-	
tantárgyleírás: az elsajátítandó <u>ismeretanyag</u> és a kialakítandó <u>kompetenciák</u> tömör, ugyanakkor informáló leírása, a tantárgy célja:	
A tantárgy keretében a doktoranduszok megismerkednek a költségvetési felelősség fogalmával, e fogalom előtérbe kerülésének hátterével. A doktoranduszok tájékoztatást kapnak a költségvetési felelősség szabályozásának hazai, uniós és egyéb nemzetközi tendenciáiról. A tantárgy konkrét elemzési módszereket ismertet a költségvetési felelősség gyakorlati megvalósulásának elemzésére.	
a tantárgy tartalma:	
1. A költségvetési felelősség előtérbe kerülésének gazdasági, politikai háttere. 2. A költségvetési kockázatok elemzése, kezelésének lehetőségei. 3. A költségvetési felelősség jogi háttere Magyarországon (Alaptörvény közpénzügyi fejezete, Magyarország gazdasági stabilitásáról szóló törvény adósságszabállyal, költségvetési szabállyal, Költségvetési Tanáccsal kapcsolatos rendelkezései). 4. A költségvetési felelősséggel kapcsolatos szabályok megvalósulása a központi költségvetés tervezésében, végrehajtásában. 5. Súlyok és ellensúlyok (a Költségvetési Tanács tevékenységének elemzése, az adósságszabály érvényesülését szolgáló intézkedések, tervezhetőség, átláthatóság, számonkérhetőség). 6. Költségvetési felelősség az Európai Unióban (jogi keretek, uniós és nemzeti hatáskörök, új egyeztetési mechanizmusok). 7. A gazdasági kormányzás megerősítésének gyakorlati megvalósulása az EU-ban. 8. A költségvetési felelősség erősítésének nemzetközi tendenciái (Világbank, Nemzetközi Valutaalap szerepe, a költségvetési felelősség megerősítésének okai és eredményei, esetleg kudarcai).	
a 3-5 legfontosabb <i>kötelező</i> , illetve <i>ajánlott irodalom</i> (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, oldalak, ISBN)	
Kötelező irodalom: Pulay Gyula, Máté János, Németh Ildikó, Zelei Andrásné: Milyen kockázatokat hordoz a monetáris politika az államadósság-szabály teljesülésére nézve? PÉNZÜGYI SZEMLE 58:(1) pp. 11-34. (2013) Báger Gusztáv, Galbács Péter, Pulay Gyula: Az állami költségvetés makrogazdasági kockázatainak elemzése KÖZGAZDASÁGI SZEMLE 59:(9) pp. 1014-1036. (2012) Pulay Gyula: Az Állami Számvevőszék felkészülése a költségvetés makrogazdasági kockázatainak elemzésére PÉNZÜGYI SZEMLE 56:(3) pp. 324-336. (2011) Báger Gusztáv, Galbács Péter, Jánossy Dániel, Kovács Richárd, Pulay Gyula, Tököli László, Vicze Klára, Vigvári András A 2012. évi költségvetési törvényjavaslat makrogazdasági kockázatainak elemzése Állami Számvevőszék Kutató Intézete, 87 p. (2011) Dr Pulay Gyula: Az állam gazdasági szerepvállalása megújításának szükségessége PÉNZÜGYI SZEMLE 55:(3.) pp. 409-423. (2010) Dr Pulay Gyula: A magyar költségvetés mozgásterét meghatározó tényezők KÖZIGAZGATÁS-TUDOMÁNYI KÖZLÖNY 1.:(1-2.) pp. 106-114. (2009) Báger Gusztáv, Pulay Gyula: A 2009. évi költségvetési törvényjavaslat makrogazdasági kockázatelemzésének néhány főbb tanulsága PÉNZÜGYI SZEMLE 53:(4) pp. 571-591. (2008)	
Tantárgyfelelős (név, beosztás, tud. fokozat): Dr. Pulay Gyula tanszékvezető egyetemi docens, PhD	
Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha vannak (név, beosztás, tud. fokozat): -	

tantárgy neve: Felelős vállalatirányítás	kreditszáma: 3
tanóra típusa: ea. / szem. / gyak. / konz. és száma: szem/10	
számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): évközi beszámoló	
tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 1.	
előtanulmányi feltételek (ha vannak): -	
tantárgyleírás: az elsajátítandó <u>ismeretanyag</u> és a kialakítandó <u>kompetenciák</u> tömör, ugyanakkor informáló leírása, a tantárgy célja:	
Annak ellenére, hogy az elmúlt évtizedben a felelős vállalatirányítással kapcsolatos kérdések egyre nagyobb szerepet kaptak hazánkban és számos szervezet, társaság és egyesület próbálja a felelős vállalatirányítás elveit meghonosítani Magyarországon, valamint egyre értékesebb publikációk születnek hazai szerzők tollából, mégis a hazai jogalkotás a normatív szabályok megalkotása területén jelentős fáziskésésben van. A Gazdasági társaságokról szóló 2006. évi IV. tv egy paragrafusban „letudta” a felelős vállalatirányítás kérdését azzal, hogy amennyiben a részvénytársaság részvényei a Budapesti Értéktőzsdén bevezetésre kerültek, az igazgatóság az éves rendes közgyűlésen a számviteli törvény szerinti beszámolóval együtt terjeszti a közgyűlés elé a felelős társaságirányítási jelentést. Illetve a Budapesti Értéktőzsde Felelős Társaságirányítási Ajánlásai tartalmazznak – nem kötelező jelleggel – szabályokat a tőzsdei vállaltok számára. E kérdéskörben az új Ptk. sem hozott kardinális változást a témában, leszámítva, hogy bevezeti a „felelős társasági gazdálkodás” fogalmat, anélkül, hogy annak tartalmát érdemben definiálná. A fentiekre tekintettel, a tantárgy oktatásának fő célja, hogy a hallgatók számára bevezetést nyújtson a Felelős Vállalatirányítás, vagy más néven Felelős Társaságirányítás (Corporate Governance) főbb szabályaiba és elemezze a szabályozáshoz problematikáját és az ahhoz kapcsolódó dogmatikai kérdéseket.	
a tantárgy tartalma:	
A kívánt cél elérése érdekében a tárgy történeti megközelítéssel indul, megismertetvén a hallgatókkal a szabályozás kialakulásának szükségességét. A tárgy egyúttal betekintést nyújt az USA szabályozásába – a Sarbanes Oxley Act-en keresztül –, valamint az OECD szabályozás főbb elveibe is. Az oktatás hangsúlyt fektet az Európai Unió irányadó szabályainak és ajánlásainak feldolgozására is, amelyek tágitják a terület szabályozás körét, egészen a KKV szektor irányába is. Majd némi ázsiai szabályozási modellekre történő kitekintés után, részletesen kívánjuk vizsgálni a BÉT Felelős Társaságirányítási Ajánlásait, annak kialakulását, előzményeit, fejlődési tendenciáit, valamint a szabályok elméleti vizsgálatán túl, annak gyakorlati alkalmazását is.	
a 3-5 legfontosabb <i>kötelező</i>, illetve <i>ajánlott irodalom</i> (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, oldalak, ISBN)	
Kötelező: 1. KECSKÉS András: Felelős Társaságirányítás (Corporate Governance), HVG-ORAC Kiadó, Budapest, 2011, ISBN 978 963 258 135 4 Ajánlott: 2. G. MONKS – Nell MINOW: Corporate Governance, 5th Edition, Wiley, 2011 3. HABISCH, A. – JONKER „J. - WEGNER, M. - SCHIMIDPETER, R.: Corporate Social Responsibility Across Europe, Springer, 1st edition, 2004 4. ANGYAL Ádám: Vállalati kormányzás: Corporate Governance, Aula, Budapest, 2001 ISBN 963 9345 28 8	
Tantárgyfelelős (név, beosztás, tud. fokozat): Dr. Szuchy Róbert, egyetemi adjunktus, PhD	
Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha vannak (név, beosztás, tud. fokozat): -	

tantárgy neve: Felelősség a Fogyasztóvédelmi jogban	kreditszáma: 3
tanóra típusa: ea. / szem. / gyak. / konz. és száma: ea/10	
számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): évközi beszámoló	
tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 3.	
előtanulmányi feltételek (ha vannak): -	
tantárgyleírás: az elsajátítandó <u>ismeretanyag</u> és a kialakítandó <u>kompetenciák</u> tömör, ugyanakkor informáló leírása, a tantárgy célja:	
A több jogág eszközeit felhasználó fogyasztóvédelemben a felelősség is szerteágazó. A biztonsági előírások megszegéséért, a tájékoztatási kötelezettség elmulasztásáért, hiányos teljesítéséért főként közigazgatási jogi felelősség érvényesül. A tárgy keretében áttekintésre kerülnek a hatósági jogosítványok, amelyek főként az ellenőrzési, prevenciós tevékenységhez kötődnek, és a tényfeltárást akadályozókkal szemben érvényesíthető jogkövetkezmények. A tananyag részletezi a feltárt jogsértések miatt alkalmazható közigazgatási szankciókat. A fogyasztók érdekeit áttételesen és szűkebb körben közvetlenül is védő versenyjogi normák megsértőit terhelő jogkövetkezmények is említésre kerülnek. A termékfelelősség ismertetése során a felelősség alóli kimentést lehetővé tevő okok szűk meghatározása révén egy az objektív felelősséghez közelítő konstrukció érdemel kiemelt figyelmet. A szavatosság, jótállás, termékszavatosság kártelepítési megoldásai, a fogyasztók esetén kedvezőbb igényérvényesítési határidők is a tananyag részét képezik. A fogyasztói szerződések körében a szerződésszegésért való kártérítési felelősség polgári jogi normáin túl az érvénytelenség, a fogyasztót illető elállási jog érvényesíthetőségének fogyasztóra kedvezőbb szabályain, a kógens rendelkezéseken át a jogalkotó jogválasztás korlátozása útján is védi a fogyasztói érdekeket.	
a tantárgy tartalma:	
Közigazgatási jogi felelősséget megalapozó magatartások és mulasztások, hatósági tényfeltárás, szankcionálás. Szűk körű kimentési lehetőség termékfelelősség esetén. A hibás teljesítésért való speciális felelősség vállalkozás és fogyasztó közötti szerződésekben. A kártérítési és a szavatossági, valamint jótállási határidők viszonya a régi és az új Ptk.-ban. A szerződés érvénytelensége, mint a vállalkozás mulasztásának szankciója. A fogyasztót illető elállási jog hosszabb érvényesíthetősége, vagy későbbi kezdő időpontja mint a vállalkozás mulasztásának szankciója	
a 3-5 legfontosabb <i>kötelező</i> , illetve <i>ajánlott irodalom</i> (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, oldalak, ISBN)	
Kötelező irodalom: 1. Miskolczi Bodnár Péter – Sándor István: A fogyasztóvédelmi jog európai gyökerű magyar szabályozása I. – II. (124 + 165 old.) Patrocinium Kiadó, Budapest, 2012. ISBN 978-615-5107-90-0 és ISBN 978-615-5107-91-7 2. Miskolczi Bodnár Péter: A fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok tilalma Patrocinium Kiadó, Budapest, 2011. (72 old.) ISBN 978-615-5107-37-5	
Ajánlott irodalom:	

1. Szociális elemek az új Ptk.-ban Felelős szerkesztő: Grad-Gyenge Anikó
Károli Gáspár református Egyetem, Állam- és Jogtudományi Kar, Budapest 2013. (248 old.)
ISBN 978-963-9808-52-2
2. A fogyasztóvédelmi jog új irányai az elméletben és a gyakorlatban szerk.: Szikora Veronika
Debreceni egyetem Állam- és Jogtudományi Kar – Fogyasztók Magyarországi Egyesülete
Debrecen 2007. 216 old. ISBN 978-963-472-176-4
3. Fazekas Judit: Fogyasztóvédelmi jog Complex Budapest, 2007. 285. old.
ISBN 978-963-224-923-0

Tantárgyfelelős (*név, beosztás, tud. fokozat*): **Prof. Dr. Miskolczi Bodnár Péter tanszékvezető, egyetemi tanár, CSc**

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha vannak (*név, beosztás, tud. fokozat*): dr. Lévainé Prof. Dr. habil Fazekas Judit, egyetemi tanár, CSc; Dr. Sándor István egyetemi docens, PhD

tantárgy neve: Felelősség a Fizetéseképtelenség jogában	kreditszáma: 3
tanóra típusa: ea. / szem. / gyak. / konz. és száma: ea/10	
számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): évközi beszámoló	
tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 4.	
előtanulmányi feltételek (ha vannak): <i>Szerződésszegéssel okozott károkért való felelősség</i>	
tantárgyleírás: az elsajátítandó <u>ismeretanyag</u> és a kialakítandó <u>kompetenciák</u> tömör, ugyanakkor informáló leírása, a tantárgy célja:	
A tárgy keretében azoknak a felelősségi sajátosságoknak a bemutatására, elemzésére kerül sor, amelyek részben a csődeljárás, részben a felszámolási eljárás során jutnak érvényre. A tárgy keretében bemutatásra kerülnek a felszámolás alatt álló jogalany vezető tisztségviselőjének kötelezettségei és ezek megszegése miatt felelősség. Áttekintésre kerülnek a fedezetelvonó szerződésekkel szembeni fellépési lehetőségek, és a hitelező előnyben részesítésének tilalmához kötődő felelősség. A hitelezői választmány szerepe – saját érdekek előtérbe helyezése a hitelezők közösségének érdekével szemben. Végezetül az eljárások „főszereplőinek”, nevezetesen a végelszámolónak és a felszámolónak kötelezettségei és ezek megszegése miatt felelősség kerül elemzésre.	
a tantárgy tartalma:	
A szankciók sokszínűsége. A fedezetelvonás és jogkövetkezményei A fedezetelvonó szerződések polgári jogi sorsa – relatív hatálytalanság A felszámoló szerződésmegtámadási jogköre Végelszámolás és felszámolás kapcsolata, a végelszámoló felszámolási eljárást kezdeményező szerepe A felszámoló kötelezettségei és ezek megszegése miatt felelőssége, a kifogás intézménye. A felszámoló felelősségének biztosíthatósága	
a 3-5 legfontosabb <i>kötelező</i> , illetve <i>ajánlott irodalom</i> (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, oldalak, ISBN)	
Kötelező irodalom: - Miskolczi Bodnár Péter: A csődeljárás Patrocinium Kiadó, Budapest, 2012. ISBN 978-615-5107-40-5 - Juhász László: A magyar fizetéseképtelenségi jog nagy kézikönyve Novotni Kiadó, Miskolc 2008. (750 old.) ISBN 963-9360-42-2 - Fábián Ferenc: A kötelmi jog általános része 3. utánnnyomás Patrocinium Kiadó, Budapest, 2012. ISBN 978-963-89051-6-1 - Lábady Tamás: A magyar magánjog (polgári jog) általános része VIII. fejezet 30. § (186-192. old) DIALÓG CAMPUS Kiadó Budapest-Pécs 1998. ISBN 963-85756-5-4 Ajánlott irodalom: - Miskolczi Bodnár Péter: Bevezetés a fizetéseképtelenség jogába Unió Kiadó 2002. (157 old.) - Miskolczi Bodnár Péter: Szerződések érvénytelenítése a Ptk. és a változó magyar csődtörvény szabályai alapján (238-259. old.) in. Bérgarancia és a csőd/felszámolási eljárás reformja szerk. Miskolczi Bodnár Péter – Prugberger Tamás Novotni Kiadó, Miskolc 2005.	

6. Miskolczi Bodnár Péter: Korszerűsítési lehetőségek a német fizetéseképtelenségi jog alapján a szerződés érvénytelenítése témakörben (260-285. old.)
in. Bérgarancia és a csőd/felszámolási eljárás reformja
szerk. Miskolczi Bodnár Péter – Prugberger Tamás Novotni Kiadó, Miskolc 2005.
7. Miskolczi Bodnár Péter: A szerződés sorsa a magyar és a német fizetéseképtelenségi jogban (286-306. old.)
in. Bérgarancia és a csőd/felszámolási eljárás reformja
szerk. Miskolczi Bodnár Péter – Prugberger Tamás Novotni Kiadó, Miskolc 2005.
8. Szuchy Róbert: A magáncsőd intézményének lehetősége a magyar polgári jogban (143.-163. old.)
in. Szociális elemek az új Ptk.-ban Felelős szerkesztő: Grad-Gyenge Anikó
Károli Gáspár református Egyetem, Állam- és Jogtudományi Kar, Budapest 2013.

Tantárgyfelelős (név, beosztás, tud. fokozat): Prof. Dr. Miskolczi Bodnár Péter tanszékvezető, egyetemi tanár, CSc

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha vannak (név, beosztás, tud. fokozat):

tantárgy neve: Kriminalisztika	kreditszáma: 3
tanóra típusa: ea. / szem. / gyak. / konz. és száma: ea/10	
számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): évközi beszámoló	
tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 3.	
előtanulmányi feltételek (ha vannak): <i>Bűnösség és felelősség a büntetőjogban</i>	
tantárgyleírás: az elsajátítandó <u>ismeretanyag</u> és a kialakítandó <u>kompetenciák</u> tömör, ugyanakkor informáló leírása, a tantárgy célja:	
A bizonyítás sokrétű, a büntetőeljárás több szakaszában is megjelenő cselekménysorozat. Angyal Pál szerint a bizonyítás az a logikai művelet, amelynek útján eszközökön keresztül a bizonyító okok bizonyító erejükkel meggyőződést ébresztenek, s amely Finkey Ferenc megfogalmazásában a büntetőper elintézésénél fontossággal bíró tények valóságának vagy valótlanságának megállapítására irányul. Az alprogram áttekinti a bizonyítás elméleti megközelítéseit, a büntetőeljárásbeli bizonyítás területét érintő hazai s nemzetközi jogfejlődés eddigi és jövőbeli irányait. Az alprogram bemutatja és értékeli a bizonyítás jogalkalmazói gyakorlatban felmerülő egyes kérdéseit, problematikus pontjait a nyomozóhatóság, az ügyészség és a bíróság szemszögéből. A tematika során külön figyelmet szentelünk a kriminalisztikai bizonyításelméletnek és az ezzel kapcsolatos álláspontok bemutatásának, hiszen a bizonyítási mechanizmusok fejlődése elsők között a kriminalisztika tudományának, az új kriminalisztikai módszerek, technikák, taktikák kidolgozásának köszönhető.	
a tantárgy tartalma:	
1. Kriminalisztikai alapok I.-II. 2. A krimináltaktika elméleti és gyakorlati kérdései 3. Az élet- és testi épség elleni bűncselekmények bizonyítása és gyakorlata I.-II. 4. A szervezett bűnözés aktuális kérdései I.-II. 5. A sorozatbűncselekmények felismerése és bizonyítása	
a 3-5 legfontosabb <i>kötelező</i> , illetve <i>ajánlott irodalom</i> (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, oldalak, ISBN)	
Dr. Ibolya Tibor: A számítástechnikai jellegű bűncselekmények nyomozása, Patrocinium, ISBN: 978-615-5107-76-4 Dr. Kovács Lajos: A mór megtette..., Korona Kiadó, ISBN: 9789639589957 Dr. Czine Ágnes-Dr. Szabó Sándor-Dr. Villányi József: Az előzetes döntéshozatali eljárás a büntető ügyszakban, HVG Orac, ISBN: 963749023X Tremmel-Fenyvesi-Herke: Kriminalisztika, Dialóg campus, 2012, ISBN: 9789639950108	
Tantárgyfelelős (név, beosztás, tud. fokozat): Dr. Deres Petronella egyetemi docens PhD	
Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha vannak (név, beosztás, tud. fokozat): Trencsényiné Dr. habil. Domokos Andrea egyetemi docens, Dr. Czine Ágnes PhD, kollégiumvezető, Fővárosi Ítéltábla Büntető Kollégium; Dr. Ibolya Tibor, főügyész, Fővárosi Főügyészség; Kovács József ny. r. ezredes	

tantárgy neve: Társadalmi beilleszkedési zavarok empirikus vizsgálata statisztikai módszerekkel	kreditszáma: 3
tanóra típusa: ea. / szem. / gyak. / konz. és száma: szem./10	
számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): évközi beszámoló	
tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 1.	
előtanulmányi feltételek (ha vannak): -	
tantárgyleírás: az elsajátítandó <u>ismeretanyag</u> és a kialakítandó <u>kompetenciák</u> tömör, ugyanakkor informáló leírása, a tantárgy célja:	
A kurzus célja, hogy a hallgató megismerje egy társadalomtudományi témához (társadalmi beilleszkedési zavarokhoz) illeszkedően az empirikus statisztikai vizsgálatok alapfogalmait, elméleti modelljeit, legfontosabb módszereit és a standard statisztikai elemzések eredményeinek értelmezési módját.	
a tantárgy tartalma:	
• Gyakorisági eloszlás készítése diszkrét és folytonos változókra • Ábrakészítés Excelben • Középértékek és szóródási mutatók • Leíró statisztikai elemzések • Átlagok összehasonlítása varianciaanalízissel • Korreláció, regresszió • Gyakorisági táblázatok elemzése • Faktoranalízis • Klasszifikációs eljárások, klaszteranalízis	
a 3-5 legfontosabb <i>kötelező</i> , illetve <i>ajánlott irodalom</i> (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, oldalak, ISBN)	
▪ Ketskemény L., Izsó L. (2005) <i>Bevezetés az SPSS programrendszerbe: Módszertani útmutató és feladatgyűjtemény statisztikai elemzésekhez</i>. Budapest: ELTE Eötvös Kiadó. ▪ Münnich Á., Nagy Á., Abari K. (2006) <i>Többváltozós statisztika pszichológus hallgatók számára</i>. Debrecen: Bölcsész Konzorcium. http://psycho.unideb.hu/statisztika ▪ Székelyi M., Barna I. (2005) <i>Túlélőkészlet az SPSS-hez. Többváltozós elemzési technikákról társadalomkutatók számára</i>. Budapest: Typotex. ▪ Vargha A. (2007) <i>Matematikai statisztika. Pszichológiai, nyelvészeti és biológiai alkalmazásokkal</i>. Budapest: Pólya Kiadó. ISBN 9789638580955	
Tantárgyfelelős (név, beosztás, tud. fokozat): Dr. Vargha András egyetemi tanár, MTA doktora	
Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha vannak (név, beosztás, tud. fokozat):	

Tantárgyi tematikák

Etika program

Kötelező tantárgyak

tantárgy neve: Kutatásmódszertan	kreditszáma: 5
tanóra típusa: ea. / szem. / gyak. / konz. és száma: szem/ 20	
számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): gyj. (Egy kutatás megtervezése, vagy egy publikáció elkészítése a kurzuson hallottak alapján)	
tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 1.	
előtanulmányi feltételek (ha vannak): -	
tantárgyleírás: az elsajátítandó <u>ismeretanyag</u> és a kialakítandó <u>kompetenciák</u> tömör, ugyanakkor informáló leírása, a tantárgy célja:	
A tárgy célja elsősorban nem valamilyen ismeret átadása (bár a helyes hivatkozások, a lábjegyzetek tartalmi követelményei és a plágium kapcsán erre is sor kerül), hanem különböző módszerek, egyéni utak bemutatása annak érdekében, hogy a kezdő kutatók különböző megoldásokat ismerhessenek meg, amelyek kiállták a gyakorlat próbáját.. A kurzus keretében az Állam- és Jogtudományi Doktori iskola törzstagjai közül a professzorok és a professor emeritus mutatja be azt, hogyan fog ő maga egy kutatáshoz, hogyan formálja az anyagot. Külön szó esik a joggyakorlat megismerésének módjairól és annak tudományos munkában való bemutatásáról. Empirikus kutatások és vizsgálatok tervezése, lebonyolítása és az eredmények értelmezése. Statisztikai alapfogalmak, módszerek és elemzési típusok. Egy- és többváltozós technikák áttekintése. Az előadók nagy teret szentelnek a PhD megírását előkészítő kutatói és publikációs tevékenységnek, az anyagformálásnak, a kritikák és saját gondolatok anyagba történő beépítésének.	
a tantárgy tartalma:	
Érdeklődésre számot tartó témák koncentrikus körökbe és egymást átfedő halmazokba rendezése Céltudatos szelektív olvasási stratégia Anyaggyűjtés, problémák összeírása, a jogirodalomban fellelhető ellentétes nézetek szisztematikus gyűjtése Empirikus kutatások szervezése lebonyolítása A kutatási eredmények értékelése, matematikai és statisztikai módszerek alkalmazása. Elő-publikációs követelmények – publikációs stratégia A PhD értekezés elkészítésének egyes kérdései - Címválasztás - Az értekezés felépítése - Az összegző rész kiemelkedő súlya - Mellékletek - Utó-publikációk – PhD-t követő kutatások	
a 3-5 legfontosabb <i>kötelező</i> , illetve <i>ajánlott irodalom</i> (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, oldalak, ISBN)	
Kötelező irodalom:	
Szerkesztők és szerzők kézikönyve (Gyurgyák János, Budapest: Osiris 2005 ISBN 9633897149)	
Tantárgyfelelős (név, beosztás, tud. fokozat): Prof Dr. Miskolczi Bodnár Péter egyetemi tanár, CsC	
Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha vannak (név, beosztás, tud. fokozat): Prof. Dr. Szalma József egyetemi tanár, DSc; Prof. Dr. Bruhács János prof. emeritus, DSc; Prof. Dr. Vargha András egyetemi tanár, DSc	

tantárgy neve: Jog és erkölcs	kreditszáma: 5
tanóra típusa: ea. / szem. / gyak. / konz. és száma: szem/20	
számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): évközi beszámoló	
tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 1.	
előtanulmányi feltételek (ha vannak): -	
tantárgyleírás: az elsajátítandó <u>ismeretanyag</u> és a kialakítandó <u>kompetenciák</u> tömör, ugyanakkor informáló leírása, a tantárgy célja:	
A jog és erkölcs kapcsolata a jogelméleti gondolkodás talán legrégebbi témája. E kapcsolat legfontosabb kérdése, hogy hogyan jelenik meg az erkölcs a jogban, illetve meg kell-e egyáltalán jelennie ahhoz, hogy a pozitív normarendszer jognak nevezetethessék. Nemcsak a jogtudományi gondolkodásnak, hanem a gyakorlati jognak is az egyik legnagyobb dilemmája az, hogy mit lehet tenni olyankor (és lehet-e, szabad-e egyáltalán valamit tenni), ha a jog valamilyen szempontból erkölcstelen. A jog formalitását és a normák pusztá tételezettségétől függő jogi jellegét hirdető, valamint a jog immanens erkölcsi értéktartalmát valló nézetek az ókortól napjainkig folytatják harcukat, de az aligha tagadható, hogy az erkölcs ténylegesen mindig is megjelent a bírói ítélezésben; az írott jog esetében a jogalkalmazók – annak nyelvi jellegéből adódóan – jogszociológiailag is kimutathatóan mindig is figyelembe vették azt a szempontot, hogy azt lehetőség szerint úgy értelmezzék és alkalmazzák, hogy annak végeredménye „helyes” legyen. A tantárgy célja egyrészt az, hogy felvázolja azt az eszméletörténeti fejlődési vonalat, amelynek keretében a jog és az erkölcs kapcsolatáról kialakított nézetek megütköztek egymással; másrészt hogy bemutassa, lehet-e, és ha igen, mi módon, a jog betűje mellett vagy helyett az írott jogi normák alapjául szolgáló értéktartalmat a gyakorlati jogalkalmazás során érvényre juttatni.	
a tantárgy tartalma:	
1. Erkölcs és etika. Az erkölcsről való gondolkodás kezdetei. A jog kialakulása. 2. Az erkölcs és a jog kapcsolatáról kialakított ókori felfogások. A természetjog születése. 3. A méltányosság (epieikeia) és az igazságosság. Az aequitas, a ius aequum és a ius strictum kapcsolata. 4. A természetjog középkori és kora újkori elméletei. 5. Jog és erkölcs, pozitív jog és természetjog a kontraktualista gondolkodásban. 6. A természetjog hanyatlása a XIX. században. A helyes jog (jogi axiológia). A változó tartalmú természetjog. 7. A természetjog revideálása: a náci háborús bűnösök felelősségre vonása és a radbruch-i formula. A modern morálfilozófiai jogelmélet. 8. Az emberi jogok kialakulása. Az emberi jogok mint alkotmányos jogok. 9. Az alkotmánybíráskodás kialakulása és elterjedése. 10. Az alkotmányok és az alkotmány alatti jogforrások viszonya. A ius cogens és hatása a belső tételes jogra. 11. A pozitív jog értelmezése: szövegkött értelmezés vs. szubsztantív értelmezés. 12. Az erkölcstelen jog érvényességének kérdése (jogi ontológia).	
a 3-5 legfontosabb <i>kötelező</i> , illetve <i>ajánlott irodalom</i> (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, oldalak, ISBN)	
Kötelező irodalom: Frivaldszky János: Természetjog – Eszméletörténet. Szent István Társulat, Budapest, 2001 Coing, Helmut: A jogfilozófia alapjai. Osiris Kiadó, Budapest, 1996 Ajánlott irodalom: Arisztotelész: Nikomakhoszi etika. Magyar Helikon, Budapest, 1971 Posner, Richard A.: How Judges Think. Harvard University Press, Cambridge, Massachusetts – London, England, 2008 Jakab András: Ki a jó jogász, avagy tényleg jó bíró volt-e Magaud? Jogesetek Magyarázata, 2010/1. szám, 83-	

93. o.

Radbruch, Gustav: Törvényes jogtalanság és törvényfeletti jog, 191-192. o. In: Varga Csaba /szerk./: Jog és filozófia. Antológia a század első felének kontinentális jogi gondolkodása köréből. Osiris Kiadó, Budapest, 1998, 187-194. o.

Hart, Herbert Lionel Adolphus: A jog fogalma. Osiris Kiadó, Budapest, 1995

Pokol Béla: Morálméleti vizsgálódások. Kairosz Kiadó, 2010

Frivaldszky János (szerk.): Természetjog – Szöveggyűjtemény. Szent István Társulat, Budapest, 2004

Frivaldszky János: Klasszikus természetjog és jogfilozófia. Szent István Társulat, Budapest, 2007

Leo Strauss: Természetjog és történelem. Pallas Stúdió, 1999

Fuller, Lon L.: The Morality of Law. Yale University Press, 1969

Rawls, John: Az igazságosság elmélete. Osiris Kiadó, Budapest, 1997

Dworkin, Ronald: A Matter of Principle. Cambridge, MA: Harvard University Press, 1985

Tantárgyfelelős (név, beosztás, tud. fokozat): Dr. Tóth Zoltán, egyetemi docens PhD

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha vannak (név, beosztás, tud. fokozat):

tantárgy neve: Jog, vallás és erkölcs az ókori Rómában - a társadalmi normák differenciálódási folyamata	kreditszáma: 3
tanóra típusa: ea. / szem. / gyak. / konz. és száma: ea/10	
számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): évközi beszámoló	
tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 1.	
előtanulmányi feltételek (ha vannak): -	
tantárgyleírás: az elsajátítandó <u>ismeretanyag</u> és a kialakítandó <u>kompetenciák</u> tömör, ugyanakkor informáló leírása, a tantárgy célja:	
A tantárgy célja a jog mint önálló normarendszer kialakulási folyamatának vizsgálata, annak elkülönülése a vallási és az erkölcsi normarendszertől az ókori Rómában, s egyúttal annak vallási és erkölcsi beágyazódottságának kérdése. A tantárgy részletesebben foglalkozik a jogász etikájának a római jogban kialakult alapjaival, valamint a jog és az erkölcsi és vallási normarendszer egymásra hatásának kérdéskörével a klasszikus római jogban és a római jog továbbélésében.	
a tantárgy tartalma:	
A jog, a ius normarendszerré válása akkor kezdődött meg Rómában, amikor meghatározták helyét a fashoz, azon magatartásmódhoz képest, amelyet egyszerűsítve vallási normarendszerként határozhatunk meg. A rómaiak számára kezdetben a ius csak a vallási normarendszer körén belül érvényesülő fogalom lehetett, jognak, jogosnak tehát csak az minősülhetett, ami nem sértette a vallás szabályait – ugyanakkor nem minden, ami a fas szabályainak megfelelt, minősült automatikusan iusnak is. A ius mint önálló normarendszer az állami kénszer eszközeivel garantálta a vallás bizonyos normáinak érvényesülését, nem véletlenül integráns része a római közjognak a ius sacrum, a szakrális jog. A mos normahalmaza szintén jelentős a ius helyének meghatározásában. A mores kategóriájába a szokásnak megfelelő, ám sem vallási, sem jogi kikényszeríthetőséggel nem bíró, erkölcsi szabályok tartoztak. A mos tehát a iustól és a fastól egyaránt elkülöníthető erkölcsi normarendszer – fenntartva természetesen azon megkülönböztetést, hogy amikor az antikvitásban erkölcsről beszélünk, az alatt más fogalmi kategória értendő, mint a ma bevett erkölcsfogalom. A jog erkölcsi megalapozottságának alapvető kritériumát – vagyis hogy ius csak az lehet, ami a szűken vett mosnak megfelel, tehát a jog egyfajta erkölcsi minimumnak minősült.	
a 3-5 legfontosabb <i>kötelező</i> , illetve <i>ajánlott irodalom</i> (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, oldalak, ISBN)	
Kötelező irodalom:	
Pólay, Elemér: Differenzierung der Gesellschaftsnormen im Antiken Rom, Bp., Akadémiai, 1964. Molnár Imre: Ius criminale Romanum, Szeged, Pólay Alapítvány, 2013. Zlinszky János: Állam és jog az ősi Rómában, Bp., Akadémiai, 1997. Zlinszky János: Keresztény erkölcs és jogász etikája, Bp., Szt. István, 2002. ISBN: 9633614040	
Tantárgyfelelős (név, beosztás, tud. fokozat): Dr. habil. Nótári Tamás, PhD., PhD. egyetemi docens	
Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha vannak (név, beosztás, tud. fokozat): -	

tantárgy neve: Alkotmányos alapjogok és azok érvényesítése	kreditszáma: 5
tanóra típusa: ea. / szem. / gyak. / konz. és száma: szem/20	
számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): gyj	
tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 1.	
előtanulmányi feltételek (ha vannak): -	
tantárgyleírás: az elsajátítandó <u>ismeretanyag</u> és a kialakítandó <u>kompetenciák</u> tömör, ugyanakkor informáló leírása, a tantárgy célja:	
Az alkotmányba foglalt és ténylegesen érvényesülő jogok eredetileg emberi jogokként fogalmazódtak meg a felvilágosodás menetében. Az emberi jogok azokat a jogokat jelentik, melyek az ember mivoltából fakadnak; melyek az embert születésénél fogva megilletik, mert annak filozófiai lényegéhez tartoznak. A legtöbbben a természetjog tárgyi normarendszerének természetes jogaiból eredeztetik az emberi jogokat, vagyis az emberi jogok a természetes jogok (ius naturalis) következményei. Más, vallási alapú felfogások az ember (minden ember egyenlően) halhatatlan lelkét alapul véve fogalmazták meg a természetjog szabályait, míg Immanuel Kant az ésszel elvileg belátható valódi önérdeteket mint az állami jogi szabályozás alapját és feltételét kifejezetten etikai kategóriaként fogalmazta meg. Ennek megfelelően az emberi jogok azon természetes vagy erkölcsi jogok, melyek az ember biológiai és morális státuszával állnak összefüggésben, és amelyek személyisége elismerésének, tiszteletének és védelmének, illetve a társadalomban elfoglalt, másokkal születésénél fogva egyenrangú és egyenjogú pozíciójának feltételeit és garanciáit jelentik. Az emberi jogok azáltal válnak alkotmányos joggá, hogy azokat az adott állam alkotmánya elismeri és védelemben részesíti. Éppen ezért az erkölcs legalapvetőbb szabályai az alkotmányos alapjogok szintjén jelennek meg a jogrendszerben, amelyet egy, az alkotmánybíráskodás, vagyis ezen, alkotmányba foglalt erkölcsi jogok tényleges érvényesítésének jogával felruházott szerv (Magyarországon az Alkotmánybíróság) biztosít a Magyarországon tartózkodó természetes személyek, illetve egyes esetekben a magyar állampolgárok számára (néha pedig a jogi személyek számára is). Emiatt a pozitívalódott erkölcs megismerésének legjelentősebb forrásai az alkotmányos alapjogok, valamint az azokat értelmező és alkalmazó alkotmánybíráskodás.	
a tantárgy tartalma:	
1. Alapjogok, emberi jogok, állampolgári jogok 2. Az emberi jogok fejlődéstörténete 3. Az emberi jogok védelmének nemzetközi rendszere 4. Alapjogok egyes államok alkotmányaiban 5. Az alapjogok fejlődése hazánkban a rendszerváltozást követően 6. Alapjogok az Alaptörvényben 7. Az Alkotmánybíróság alapjogvédelmi tevékenysége 8. Az Alkotmánybíróság hatásköreinek fejlődése 9. Alkotmánybíróságok a jogösszehasonlítás tükrében 10. Az ombudsman és egyéb alapjogvédő szervek	
a 3-5 legfontosabb kötelező, illetve ajánlott irodalom (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, oldalak, ISBN)	
Kötelező irodalom: POKOL Béla: <i>Jogelmélet</i> , Századvég Kiadó, Budapest 2005 .ISBN 9637340084 Az alkotmánybíráskodás (szerk.: KILÉNYI Géza), Unió Kiadó, Bp. 1993 ÁDÁM Antal: <i>Alkotmányi értékek és alkotmánybíráskodás</i> , Osiris Kiadó, Budapest 1998. ISBN 9633793351 CSERVÁK Csaba: Az ombudsmantól az Alkotmánybíróságig - az alapvető jogok védelmének rendszere, Lícium-Art, 2013. Debrecen POKOL Béla gondolatok az alkotmánybírási döntések elvi alapjaihoz, Jogelméleti Szemle, 2012/1. szám	
Tantárgyfelelős (név, beosztás, tud. fokozat): Dr. Cservák Csaba egyetemi docens PhD	
Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha vannak (név, beosztás, tud. fokozat): Dr. Tóth Zoltán egyetemi docens PhD	

tantárgy neve: Jog és vallás	kreditszáma: 5
tanóra típusa: ea. / szem. / gyak. / konz. és száma: ea/20	
számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): koll.	
tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 2.	
előtanulmányi feltételek (ha vannak): -	
tantárgyleírás: az elsajátítandó <u>ismeretanyag</u> és a kialakítandó <u>kompetenciák</u> tömör, ugyanakkor informáló leírása, a tantárgy célja:	
Az állam és az egyházak viszonya az alkotmányos jogállam berendezkedésének meghatározó kérdése. Az állami egyházjog az alapjogok közül a gondolat, a lelkiismeret és vallásszabadság alapjogával foglalkozik részletesen. Bemutatja az egyház és az állam közötti viszonyrendszer európai és amerikai mintáit, majd az Emberi Jogok Európai Bíróságának gyakorlatát. A magyar jogrendszerben az Alkotmány, a lelkiismereti és vallásszabadságról, valamint az egyházakról szóló törvény és az ezzel kapcsolatos törvények alkotmányossági kérdéseit az Alkotmánybíróság határozatai alapján tárgyalja az egyenlő méltóság elve és az általános egyenlőségi szabály alkotmányjogi értelmezési elvek segítségével. Ennek az alapjognak a részletes kifejtése egy egyházi felsőoktatási intézményben kiemelkedő fontosságú, hiszen az egyháznak alapvető érdeke olyan jogász szakemberek képzése, akik értik és ismerik a két nagy intézmény kapcsolatát, akik a viszonyrendszer jogi szabályozásában kellő elméleti ismeretekkel rendelkezve hatékonyan vehetnek részt.	
a tantárgy tartalma:	
1. Az állami egyházjog alapfogalmai 2. Az állam és az egyház közötti viszony történeti áttekintése 3. Az állam egyházpolitikái jogai Magyarországon – történeti fejlődés 4. Az állam és egyház viszonyának lehetséges modelljei 5. Az állam és az egyházak viszonyának alapkérdései – a semleges állam 6. A semlegesség elve az alkotmányjogban 7. A gondolat, a lelkiismeret és a vallás fogalma 8. A vallásszabadság fogalma és tartalma 9. A vallásszabadság joga az alapjogok rendszerében 10. A vallásszabadság az Emberi Jogok Európai Bírósága gyakorlatában 11. Az egyházak és vallási közösségek alapítása 12. Az egyházakat megillető jogosultságok és mentességek 13. Az egyházfinanszírozás Magyarországon 14. Az egyházak oktatási és szociális és kulturális tevékenysége 15. Az egyházak szerepe az európai integrációban	
a 3-5 legfontosabb <i>kötelező</i> , illetve <i>ajánlott irodalom</i> (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, oldalak, ISBN)	
Kötelező irodalom: 1. Antalóczy Péter: Az állami egyházjog alapjai, Patrocinium, Budapest 2013. ISBN 978-615-5107-88-7. 2. Ádám Antal: Az alapjogok, különösen a szabadságjogok alkotmányi szabályozásának fejlődési irányairól In.: Dolgozatok az állam- és jogtudomány köréből XVIII. kötet (Szerkesztő: Ádám Antal) Janus Pannonius Tudományegyetem, Pécs, 1987. 32. 3. Ádám Antal: Az Alkotmánybíróság egyházakkal kapcsolatos határozatai In.: Tízéves az 4. Alkotmánybíróság (Szerkesztő: Bitskey B.) Alkotmánybíróság Budapest, 2000. 121-135. 5. Ádám Antal: Az állami egyházjog fogalma, jellemzői és problémái Magyarországon. Magyar 6. Közigazgatás, 2000. évi 9. szám 539-551. oldal Ajánlott irodalom: 7. Ádám Antal: Az egyházak alkotmányjogi helyzetéről In.: Dolgozatok az állam- és jogtudomány 8. köréből XVIII. kötet (Szerkesztő: Ádám Antal) Janus Pannonius Tudományegyetem, Pécs, 1989. 9. 22-28. oldal.	
Tantárgyfelelős (név, beosztás, tud. fokozat): Dr. Antalóczy Péter, egyetemi docens, PhD	
Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha vannak (név, beosztás, tud. fokozat):	

tantárgy neve: A jó kormányzás	kreditszám:3
tanóra típusa: ea. / szem. / gyak. / konz. és száma: ea/10	
számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb) koll.	
tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 2.	
előtanulmányi feltételek (ha vannak) : -	
tantárgyleírás: az elsajátítandó <u>ismeretanyag</u> és a kialakítandó <u>kompetenciák</u> tömör, ugyanakkor informáló leírása, a tantárgy célja:	
A politikai intézmények tevékenysége a mérsékelt államban nem terjed ki az élet minden területére. Azaz, az állami élet csak az egyik – nem is mindig a legjelentősegteljesebb – területe a társadalmi létnek. Az állam és a társadalom közötti viszony nem valamiféle ellentétet jelenít meg, hanem a rész és egész kapcsolatát. Ez nem egyszerűen olyan tény, amely segít megérteni a mérsékelt állam strukturális sajátosságait – sajátos normatív relevanciája is van, mivel a mérsékelt államot igazoló elvek egyik fontos következménye, hogy ez a fajta állam – saját hatóságai fenntartása és fejlesztése mellett – helyet hagy bizonyos autonóm szféráknak, intézményeknek. A mérsékelt állam felépítése szempontjából megkerülhetetlen kérdés, hogy milyen (ható)körben fejtik ki a politikai intézmények tevékenységüket, hogy milyen helyet foglalnak el a társadalom életében. Az állam és társadalom közti viszonyt legkönnyebben a közszféra (nyilvános szféra) és a magánszféra közötti viszonyon keresztül lehetséges vizsgálni, abból kiindulva, hogy a politikai intézmények a nyilvános szférában tevékenykednek (bár nem foglalják el teljesen a nyilvános szférát sem), és a nyilvános szféra mellett rajzolódnak ki az emberi élet prepolitikai (politika előtti), vagy depolitizált (politika nélküli) – és általában a magánszférához sorolt területei. A nyolcvanas évek egyik új kérdése (s aktualitása azóta sem kopott meg), hogy a hierarchikus koordináció képes-e arra, hogy fejlett társadalmak integrációját tökéletesen végrehajtsa. Ekkor vetődik fel az állam relatív autonómiájának kérdése, s ezzel összefüggésben ekkor kerül be a köztudatba a neoweberiánus megközelítésű „aktív állam” fogalma. Ennek lényege az, hogy az állam nem csupán különböző társadalmi erők összecsapásainak színtere, s nem csupán a társadalom viszonylatainak valamifajta összegeződése (az egyéb szereplők játszmáinak színtere és kerete), hanem maga is aktív szereplője (lehet) a társadalmi, gazdasági történéseknek. A mély, társadalmi szintű, sőt globális válságok egyik biztos jele, ha a társadalomtudományok örök kérdéseket feszegetve kiáltanak biztos(abbnak)nak látszó fogódzók után. A tudomány egyik tartós, ám kevély állítások helyett alázatos kérdéseket csupán katalizmák idején megfogalmazó felvetése a jó állam ismérveinek feszegetése. A jó állam jellegzetességeinek vizsgálata során e tantárgy keretében elsősorban a közigazgatás oldaláról, méghozzá az újabb hazai szakirodalom és mai tételes jogunk tükrében mutatjuk be azokat a szempontokat és irányokat, melyek e körben hangsúlyosnak tűnnek. Ily módon a képzés mintegy „körültapogatja” és óvatosan katalogizálja azokat a szempontokat, melyek az állam megújulásának és megújításának elvi és gyakorlati megközelítéseiben a leginkább figyelemreméltóak. E tantárgy másodlagos célja továbbá, hogy áttekintse napjaink közigazgatásának leglényegesebb kérdéseit; értékelve és egyúttal súlyozva azok valós társadalmi jelentőségét. Szükségesnek mutatkozik, hogy az egyes szakigazgatási területek aktuális problémáin túllépve, a közigazgatás létét és működését befolyásoló főbb (jog)intézmények is vizsgálat tárgyává váljanak. Különösen lényeges továbbá az egyes tevékenységek és az azokhoz kapcsolódó elvárások jogon túli összetevőinek alapos bemutatása egy olyan társadalmi közegben, ahol a jog már legkevésbé sem egy magától értetődő imperativus. A félév során hangsúlyos elemként jelenik meg a szervezett civil társadalom közfeladat-ellátásban játszott szerepének, lehetőségeinek elemzése. Nem lenne teljes az áttekintés a rendészeti igazgatás főbb elvi és intézményes kérdéseinek felvázolása nélkül, különösen, hogy a közigazgatás mindenkori diszfunkciói, manifesztálódott működési zavarai általában e	

területeken válnak a legnyilvánvalóbbá, s egyúttal a változtatásra irányuló kísérletek is itt méretődnek meg a leghamarabb.
a tantárgy tartalma:
1. A jó kormányzás fogalma. 2. Történeti modellek. 2. A mérsékelt állam hagyományos jellegzetességei. 3. A neoweberiánus aktív állam és kritikái. 4. A válságok hatása a jó állammal szembeni elvárások tartalmára.
a 3-5 legfontosabb <i>kötelező</i> , illetve <i>ajánlott irodalom</i> (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, oldalak, ISBN)
Kötelező irodalom: Frivaldszky János: A jó kormányzás és a helyes közpolitika formálásának aktuális összefüggéseiről. In: Szigeti Szabolcs - Frivaldszky János (szerk.): A jó kormányzásról. Elmélet és kihívások. Budapest, L'Harmattan, 2012. pp. 51-103. Rixer Ádám: A mai közigazgatás a jó állammal szembeni elvárások tükrében. In: Frivaldszky János - Szigeti Szabolcs (szerk.) Jó kormányzás. Elmélet és kihívások. Budapest: L'Harmattan Kiadó, 2012. pp. 107-177. Frivaldszky János: Jó kormányzás és helyes közpolitika-alkotás. Jogelméleti Szemle 2010/4.; http://jesz.ajk.elte.hu/frivaldszky44.html .
Tantárgyfelelős (név, beosztás, tud. fokozat): Rixer Ádám tanszékvezető egyetemi docens, Ph.D.
Tantárgy oktatásába bevont oktató(k) , ha vannak (név, beosztás, tud. fokozat): Dr. Csáki-Hatalovics Gyula egyetemi docens, PhD., Dr. Móré Sándor egyetemi adjunktus, PhD.

tantárgy neve: Az érték és az ellenérték jogi meghatározottsága, felén túli sérelem, kamat. Tájékoztatás az ellenértékről	kreditszáma: 5
tanóra típusa: ea. / szem. / gyak. / konz. és száma: szem/20	
számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): gyj.	
tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 2.	
előtanulmányi feltételek (ha vannak): -	
tantárgyleírás: az elsajátítandó <u>ismeretanyag</u> és a kialakítandó <u>kompetenciák</u> tömör, ugyanakkor informáló leírása, a tantárgy célja:	
A tantárgy célja, hogy a hallgató megismerje a felén túli sérelem római jogi eredetű klauzulájából származó feltűnő értékaránytalanság fogalmát, történetiségét és mai alkalmazhatóságát és szerepét, és ebben a vonatkozásban magánjogi dogmatikai – jogösszehasonlító készségei fejlődjenek.	
a tantárgy tartalma:	
— A <i>laesio enormis</i> római jogi fogalma és kialakulása; — A feltűnő értékaránytalanság jogösszehasonlító és történeti vizsgálata; — A feltűnő értékaránytalanság a régebbi és a mai magyar magánjogban, a jogintézmény jövőjének lehetséges kérdései	
a 3-5 legfontosabb <i>kötelező</i> , illetve <i>ajánlott irodalom</i> (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, oldalak, ISBN)	
Kötelező irodalom: Földi A. – Hamza G.: <i>A római jog története és intézményei</i> Budapest, 2013. ISBN 9789631960730 Kiss G. – Sándor I.: <i>A szerződések érvénytelensége</i> . Budapest, 2009. Török G. (szerk.): <i>A civilisztika dogmatikája</i> . Budapest, 2009. R. Zimmermann: <i>Law of Obligations</i> . Oxford, 1996.	
Tantárgyfelelős (név, beosztás, tud. fokozat): Dr. Boóc Ádám, PhD. egyetemi docens	
Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha vannak (név, beosztás, tud. fokozat):	

tantárgy neve: Peccatum, delictum	kreditszáma: 5
tanóra típus: ea. / szem. / gyak. / konz. és száma: ea/20	
számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): koll.	
tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 2.	
előtanulmányi feltételek (ha vannak): -	
tantárgyleírás: az elsajátítandó <u>ismeretanyag</u> és a kialakítandó <u>kompetenciák</u> tömör, ugyanakkor informáló leírása, a tantárgy célja:	
A jogi és erkölcsi normák közös gyökerűségét a legszemléletesebben a büntetőjog mutatja. A vallási értelemben vett bűn, az erkölcsellenes cselekedet és a büntetőjog által is szankcionált bűn közös eredetűek ugyan, azonban szociáletikai és jogi megítélésük más és más. Szemere Bertalan megfogalmazásában minden erkölcstelen büntetendő, a büntetés akkor jogszerű, ha megegyezik az erkölcsi igazság elveivel. A metajurisztikus szabályok és a jogi normák átjárhatóságáról, azok változásairól ad áttekintést a kurzus. Jogfilozófiai alapokról kiindulva jut el az olyan gyakorlati kérdésekig, mint az eutanázia, az abortusz és a bioetika, orvosetika legújabb problémái.	
a tantárgy tartalma:	
1. Az erkölcsi és büntetőjogi normák 2. A morál és a jog szétválasztása 3. A jog, mint erkölcsi minimum 4. Az erkölcsi normák változása, a büntetőjog átalakulása 5. Erkölcsi felelősség, büntetőjogi felelősség 6. Az etika, mint a büntetőpolitika alapja 7. Szakmai etikák 8. A jogász etika 9. Az abortusz büntetőjogi megítélése 10. Az eutanázia büntetőjogi megítélése 11. A halálbüntetés erkölcsi, büntetőjogi megítélése 12. Az életfogytig tartó szabadságvesztés erkölcsi, büntetőjogi megítélése 13. A jogos védelem erkölcsi, büntetőjogi megítélése 14. A bűnmegelőzés társadalmi kontrollja 15. A rehabilitáció társadalmi feladatai	
a 3-5 legfontosabb <i>kötelező</i> , illetve <i>ajánlott irodalom</i> (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, oldalak, ISBN)	
Kötelező irodalom: Bibó István: Válogatott tanulmányok I-IV. / ETIKA ÉS BÜNTETŐJOG Vámbéry Rusztem: Büntetőjog és etika, Budapest, 1907. Szabó András: Recepció és kreativitás a büntetőjogban. In Sajó András (szerk.): Befogadás és eredetiség a jogtudományban. Adalékok a magyarországi jog természetrajzához. Áron Kiadó, 72–136. Budapest, 2004 ISBN 9639210366	
Tantárgyfelelős (név, beosztás, tud. fokozat): Dr. habil. Domokos Andrea, egyetemi docens PhD	
Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha vannak (név, beosztás, tud. fokozat): Dr. Deres Petronella, egyetemi docens PhD,	

tantárgy neve: A hivatásrendek etikai szabályai	kreditszáma: 3
tanóra típusa: ea. / szem. / gyak. / konz. és száma: ea/10	
számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): évközi beszámoló	
tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 3.	
előtanulmányi feltételek (ha vannak): -	
tantárgyleírás: az elsajátítandó <u>ismeretanyag</u> és a kialakítandó <u>kompetenciák</u> tömör, ugyanakkor informáló leírása, a tantárgy célja:	
Dennis F. Tompson definíciója szerint: "A közszolgálati etika azt jelenti, hogy a morális alapelveket a szervezetekben működő tisztviselők viselkedésére alkalmazzuk". A megállapítás nem csak a közszolgálatban, hanem a különböző hivatásrendekben dolgozóakra is érvényes úgy, mint a bíró, ügyvéd, ügyész, orvos, stb. Az említett alapelvek és ezzel kapcsolatos eljárások olykor külön etikai kódexekben, máskor pedig magukban a jogszabályokban lelhetők fel. Céljuk kettős: egyrészt a munkatársakra vonatkozó erkölcsi magatartási szabályokat állapítanak meg, másrészt ezáltal a nyilvánosság is tájékoztatás kap a elvárható magatartásról, egyben zsinórmértékül szolgáljon a kifogásolható, a hivatáshoz nem méltó magatartások felismeréséhez.	
a tantárgy tartalma:	
1. Az etika fogalma, célja és funkciója 2. A szokás, erkölcs és etika elkülönítése 3. Hivatásetikai alapelvek rendszere 4. Hivatásetikai kódexek célja 5. A Magyar Kormánytisztviselői Kar Hivatásetikai Kódexe 6. A rendőri hivatás etikai kódexe 7. A rendvédelmi szervek etikai szabályai 8. A polgármesteri hivatal etikai kódexe 9. Az ügyvédi hivatás etikai szabályai 10. Az ügyészek etikai kódexe 11. Az orvosi hivatás etikai szabályai 12. Médiaetika-etikus média 13. Nemzetközi etikai kódexek	
a 3-5 legfontosabb <i>kötelező</i> , illetve <i>ajánlott irodalom</i> (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, oldalak, ISBN)	
Kötelező irodalom: Zlinszky János: Keresztény erkölcs és jogász etika, Budapest 2006. ISBN 9633614040 Andrássy György: Filozófia és jogász etika, Pécs 2008. Andrássy György: Jogi etika, Pécs 2006. Legény Krisztián (szerk.): A bírói etika és a tisztességes eljárás, Budapest 2007. ISBN 978-963-9722-09 5 Nyíri Tamás: Alapvető etika, Budapest 1988. ISBN 9633607464 Az egyes hivatásrendek etikai szabályzatai	
Tantárgyfelelős (név, beosztás, tud. fokozat): Dr. Antalóczy Péter, egyetemi docens, PhD	
Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha vannak (név, beosztás, tud. fokozat): -	

tantárgy neve: A szervezeti integritás "kemény" és "puha" normái	kreditszáma: 5
tanóra típusa: ea. / szem. / gyak. / konz. és száma: szem. és konz./20	
számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): gyj.	
tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 3.	
előtanulmányi feltételek (ha vannak): -	
tantárgyleírás: az elsajátítandó <u>ismeretanyag</u> és a kialakítandó <u>kompetenciák</u> tömör, ugyanakkor informáló leírása, a tantárgy célja:	
A szervezeti integritás fogalma most kezd meghonosodni a magyar közsférában. Szó szerint a szervezet sérthetlenségét, érinthetlenségét jelenti, valójában a korrupcióval és hasonló bűncselekményekkel szembeni ellenálló-képességét. Ezt az ellenálló-képességet részben jogi szabályozással (ezek a "kemény" normák), részben magatartási szabályokkal (ezek a "puha" normák, például etikai szabályok, szervezeti kultúra alakítása, stratégiai gondolkodásmód) lehet erősíteni. 2013. év elején a Kormány kötelezte a felügyelete alá tartozó közigazgatási szerveket integritásirányítási rendszer kidolgozására, az Állami Számvevőszék pedig már harmadik éve végez integritás felmérést a magyar közsférában. A tantárgy megismerteti a doktoranduszokat az integritás fogalmával, jelentőségével, az ún. integritásirányítási rendszerekkel, bemutatja, hogy ezen a téren miként kapcsolódnak egymáshoz a jogi (szabályozási), a gazdálkodási és az etikus szervezeti kultúra megteremtéséhez szükséges egyéb vezetési tevékenységek, tájékoztatja a doktoranduszokat az integritás szervezeti kultúrájának megerősítésére irányuló hazai és nemzetközi kezdeményezésekkel.	
a tantárgy tartalma:	
1. A szervezeti és a személyi integritás fogalma, kapcsolódása az korrupciótól mentes szervezeti működéshez 2. Az integritásirányítási rendszer elméleti alapjai: az eredendő kockázatok, a kockázatok növelő tényezők, a kockázatok kezelésének eszközei 3. Az integritásirányítási rendszer kiépítése I. belső kontroll rendszer 4. Az integritásirányítási rendszer kiépítése II. Egyéb „kemény” kontrollok 5. Az integritásirányítási rendszer kiépítése III. „Puha” kontrollok 6. Az integritásirányítási rendszer kiépítése IV. Vezetői példamutatás 7. Az Állami Számvevőszék integritás felmérésének eredményei, tanulságai 8. Az integritási megközelítés nemzetközi gyakorlata (a holland modell, az legfőbb ellenőrző intézmények által alkalmazott modell) 9. Az integritási kultúra a közigazgatásban 10. A szervezeti integritás erősítésének gyakorlati lépései	
a 3-5 legfontosabb <i>kötelező</i> , illetve <i>ajánlott irodalom</i> (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, oldalak, ISBN)	
Kötelező irodalom: Klotz Péter, Pulay Gyula: Térképen a korrupciós kockázatok - Integritás Felmérés 2011 MAGYAR KÖZIGAZGATÁS 1:(2) p. 66. (2011) Báger Gusztáv, Korbuly Andrea, Pulay Gyula Báger Gusztáv (szerk.) Korrupciós kockázatok feltérképezése a magyar közsférában Budapest: Állami Számvevőszék Fejlesztési és Módszertani Intézet, 2008. 64 p. (ISBN:978-963-87779-6-6)	

Ajánlott irodalom:

Báger Gusztáv, Korbuly Andrea, Pulay Gyula, Hans Benner, Ina de Haan, Juul Vos-Schellekens, Diny van Est: Corruption risk mapping in Hungary: Summary of the twinning light project of Netherlands Court of Audit and State Audit Office of Hungary EUROSAI 14: pp. 78-83. (2008)

Báger Gusztáv (2011): Korruptciós kockázatok a közigazgatásban. Pénzügyi Szemle 2011/1. pp. 43-56.

Báger Gusztáv (2012): A korrupció fogalma, modelljei, valamint a megismerésével kapcsolatos nehézségek. In: Integritás és Korrupció. Elméleti és közvélemény-kutató tanulmányok. Állami Számvevőszék. pp. 10-23.

Báger Gusztáv – Kovács Richárd (2011): Az Állami Számvevőszék antikorrupciós tevékenységének nemzetközi tapasztalatai. Állami Számvevőszék Kutató Intézet, Budapest. 2011. június, pp. 86.

De Haan, Ina (2006): The approach of the Netherlands Court of Audits towards fighting fraud and corruption. In: The Role of Supreme Audit Institutions in Fighting Against Fraud and Corruption. Published by the Accounting Chamber of Ukraine, Kyiv.

Európai Bizottság (2011): Az új intézkedéscsomag segítségével az EU országai hatékonyabban küzdhetnek a jövőben a korrupció ellen. Brüsszel.

Jávor István – Jancsics Dávid (2012): Szervezeti korrupció: Empirikus vizsgálat és modell. Szociológiai Szemle (Megjelenés alatt). Budapest.

Keller Tamás – Sík Endre: A korrupció észlelése, elfogadása és gyakorlata 10. TÁRKI Európai Társadalmi Jelentés. Budapest. 2009.

http://www.tarki.hu/hu/research/gazdkult/gazdkult_keller_sik.pdf

Németh Erzsébet – Körmendi Gábor – Kiss Beatrix (2011): Korrupció és nyilvánosság. Pénzügyi Szemle 2011/1. pp. 57-65.

Sántha György – Kakatich Lili (2011): Az integritás szerepe a közigazgatási kultúraváltásban és a korrupció visszaszorításában. Állami Számvevőszék. Budapest.

http://integritas.asz.hu/uploads/doktar/integritas-menedzsment_2011_04_06.pdf

Tantárgyfelelős (név, beosztás, tud. fokozat):: dr. Pulay Gyula tanszékvezető egyetemi docens, PhD

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha vannak (név, beosztás, tud. fokozat): -

tantárgy neve: Szociális gondoskodás elméleti alapjai és fejlődése	kreditszáma: 5
tanóra típusa: ea. / szem. / gyak. / konz. és száma: ea./20	
számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): koll.	
tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 3	
előtanulmányi feltételek (ha vannak): -	
tantárgyleírás: az elsajátítandó <u>ismeretanyag</u> és a kialakítandó <u>kompetenciák</u> tömör, ugyanakkor informáló leírása, a tantárgy célja:	
A szociális gondoskodás egyidős az emberiség történetével. A kezdeti időszakokban a legkisebb és legalapvetőbb színtere a család volt, majd a lélekszám emelkedésével és a társadalmi fejlődéssel egyre bonyolultabb módon került megszervezésre. A legnagyobb változást a szociális gondoskodás területén a nemzetállamok kialakulása, majd az ipari forradalmak jelentették, amelynek köszönhetően elkezdődött a kialakulása a szociális ellátások központi, állami megszervezésének. A kurzus célja ennek a folyamatnak a feltárása, figyelembe véve azokat az alapvető szempontokat, amelyek a szociális gondoskodás szempontjából relevánsnak tekinthetők. A kurzus keretében a hallgatók megismerik azokat az intézményeket, amelyek befolyással vannak a szociális ellátórendszerek működésére. Szintén a kurzus célja feltárni azokat a problémákat, amelyek tekintetében hosszútávú gondolkodás szükséges, és amelyek koncepcionális kérdések és válaszok felvázolását teszik szükségessé.	
a tantárgy tartalma:	
A szociális gondoskodás kezdetének története A szociális ellátórendszer elméleti modelljeinek bemutatása (biztosítási, segélyezési, normatív rendszerek) A Bismarcki társadalombiztosítás történeti fejlődése Az angol szegényjog fejlődése Az Új-Zélandi szociális rendszer fejlődése A Beveridge-terv bemutatása és elemző vizsgálata A skandináv jóléti államok szociális gondoskodásának kialakulása és fejlődése A magyar szociális rendszer fejlődése a kezdetektől 1950-ig. A magyar szociális rendszer fejlődése 1950-től a rendszerváltásig Az 1990 utáni szociális ellátórendszer fejlődése Az Európai Unió szociális biztonsági rendszereinek koordinációja és ennek hatása a magyar fejlődésre.	
a 3-5 legfontosabb <i>kötelező</i> , illetve <i>ajánlott irodalom</i> (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, oldalak, ISBN)	
Kötelező irodalom:	
1) Hajdú József – Homicskó Árpád Olivér: bevezetés a társadalombiztosítási jogba. Patrocinium Kiadó, Budapest, 2013. 9 – 38; ISBN 978-615-5337-04-8 2) A társadalombiztosítás szabályozásának alakulása a kezdetektől 1950-ig. 2004. Acta Jur. et Pol. Szeged Publicationes Doctorandorum Juridicorum Tomus IV. Fasc. 9.; 283-320. p. 3) A szociális biztonság garantálása az Európai Unióban. Jog és Állam 8. Nyári egyetem – 2006. Szerk: Dr. Kapa Máttyás. Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar, Budapest, 2006. 49-55. p 4) Czucz Ottó: Szociális jog I. Unió Kiadó, Budapest, 2003. 462. p. ISBN: 963388344X	
Tantárgyfelelős (név, beosztás, tud. fokozat): Dr. Homicskó Árpád Olivér, egyetemi docens, PhD	
Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha vannak (név, beosztás, tud. fokozat): -	

tantárgy neve: Jogi etika	kreditszáma: 5
tanóra típusa: ea. / szem. / gyak. / konz. és száma: ea/20	
számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): koll.	
tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 3.	
előtanulmányi feltételek (ha vannak): <i>Jog és erkölcs</i>	
tantárgyleírás: az elsajátítandó <u>ismeretanyag</u> és a kialakítandó <u>kompetenciák</u> tömör, ugyanakkor informáló leírása, a tantárgy célja:	
A tantárgy alapvető célkitűzése, hogy a hallgatókkal egyrészt megismertesse a keresztény erkölcsiség értékrendjét, másrészt segítséget nyújtson a jogászai hivatás által megkívánt etikai értékek elsajátításához. Az érdekek, ideológiák, értékek és nézetek sokféleségét valló mai pluralista társadalomban a joghallgatók PhD képzésében ismertetni kell a keresztény értékrendet, összevetve a jog által támogatott és képviselt értékrendi minimummal és elvárásokkal.	
a tantárgy tartalma:	
1. Az „etika” szó jelentése, eredete és használata 2. A szokás, erkölcs és etika 3. Az etika és a jog 4. A jog és az igazságosság 5. Az etika és a szaktudományok 6. A szakmai etika és annak követelményei 7. A jogászai hivatás, mint a társadalom szolgálata 8. A jogalkotó és jogalkalmazás etikája 9. A jogi kultúra és a tisztességes eljárás 10. A hivatali élet etikai konfliktusai: vesztegetés, törvénytelen lobbizás 11. A keresztény erkölcs és a jogrend kapcsolata 12. Médiaetika – etikus média 13. A közéleti szereplés etikája	
a 3-5 legfontosabb <i>kötelező</i> , illetve <i>ajánlott irodalom</i> (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, oldalak, ISBN)	
Kötelező irodalom: Zlinszky János: Keresztény erkölcs és jogászai etika, Budapest 2006. ISBN 9633614040 Ajánlott irodalom: Andrássy György: Filozófia és jogászai etika, Pécs 2008. Andrássy György: Jogi etika, Pécs 2006. Legény Krisztián (szerk.): A bírói etika és a tisztességes eljárás, Budapest 2007. Nyíri Tamás: Alapvető etika, Budapest 1988. Max Weber: A protestáns etika és a kapitalizmus szelleme, Budapest 1995.	
Tantárgyfelelős (név, beosztás, tud. fokozat): Dr. Antalóczy Péter egyetemi docens PhD	
Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha vannak (név, beosztás, tud. fokozat):	

tantárgy neve: A tisztességes eljáráshoz való jog	kreditszáma: 5
tanóra típusa: ea. / szem. / gyak. / konz. és száma: ea/20	
számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb: koll.	
tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 4.	
előtanulmányi feltételek (ha vannak):-	
tantárgyleírás: az elsajátítandó <u>ismeretanyag</u> és a kialakítandó <u>kompetenciák</u> tömör, ugyanakkor informáló leírása, a tantárgy célja: A polgárnak ma már az alapvető jogai közé sorolják a jogállami berendezkedésű államok a tisztességes eljáráshoz való jogát. Ez a jog komplex követelményként jelenik meg az állam szerveivel szemben. Eljárási garanciák jogszabályi meglétét és azok tényleges érvényesülését jelenti. A kurzus lehetőséget nyújt azon eljárási alapelvek kifejtésére és a polgári perbeli tényleges érvényesülésük bemutatására, amelyek érvényre juttatják az eljárási igazságosság megvalósításának követelményét. Pro és kontra bemutatásra kerülnek azok a nézetek, amelyek ütköznek a tekintetben, hogy a polgári perrendtartás rendszerváltozást követő módosításai és paradigma váltása következtében a bírói tényállás-kutatás lehetőségének szinte teljes kiiktatása a törvényből, helyes vagy helytelen volt-e. Anyagi igazság vagy eljárási igazságosság? A tisztességes eljárás szubjektív értékelésének problematikája – mikor tartja a fél a bírót tisztességesnek és mikor tisztességtelennek? A bírói tájékoztatási kötelezettség teljesítésének nehézségei, keretei, veszélyei. Hol vannak a hivatáserkölcsei követelmények határai?	
a tantárgy tartalma:	
1. Az emberi jogok fogalma, rendszere, fejlődése. 2. A jogállam eszméje (Rechtsstaat; rule of law). 3. A jogalkalmazás törvényessége, a jogbiztonság követelménye. 4. A bírósághoz fordulás joga. 5. A bírói függetlenség és pártatlanság. 6. Az eljárási igazságosság. 7. A gyengébb fél „támogatása” (költségkedvezmények, jogi képviselet). 8. A tisztességes eljárás és az egyéb alapelvek érintkezése (a közvetlenség, szóbeliség, az anyanyelv vagy regionális nyelv használatához való jog és a nyilvánosság elvi követelményei).	
a 3-5 legfontosabb <i>kötelező</i> , illetve <i>ajánlott irodalom</i> (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, oldalak, ISBN)	
Kötelező irodalom: <i>Szabó Imre:</i> A polgári peres eljárás alapelvei. In: Osztovits András (szerk.): Polgári eljárásjog I. A polgári per általános szabályai. HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft. Budapest, 2013. 380 p. ISBN 978-963-258-209-2, 21 – 48. p. Ajánlott irodalom: <i>Szabó Imre:</i> A hatékonyság megvalósítható cél vagy eljárási elv? In: Harsági Viktória – Wopera Zsuzsa (szerk.): Az igazságszolgáltatás kihívásai a XXI. században. HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2007. 453 p. ISBN 978-963-258-006-7, 363 – 378. p. <i>Fleck Zoltán:</i> Jogállam és igazságszolgáltatás a változó világban. Pallas Páholy – Gondolat Kiadó, Budapest, 2008. 260 p., HU ISSN 1586-8265	
Tantárgyfelelős (név, beosztás, tud. fokozat): Prof. Dr. habil. Szabó Imre egyetemi tanár PhD	
Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha vannak (név, beosztás, tud. fokozat): -	

tantárgy neve: Vezetői Etika	kreditszáma: 5
tanóra típusa: ea. / szem. / gyak. / konz. és száma: ea/20	
számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): koll.	
tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 4. félév	
előtanulmányi feltételek (ha vannak): A szervezeti integritás „kemény” és „puha” normái	
tantárgyleírás: az elsajátítandó <u>ismeretanyag</u> és a kialakítandó <u>kompetenciák</u> tömör, ugyanakkor informáló leírása, a tantárgy célja:	
A vezetők teljesítményét egyre inkább azon fogják mérni, hogy képesek-e olyan szervezetek létrehozására, amelyek mind gazdaságilag, mint etikai szempontból fenntarthatók. Ugyanakkor korunk vezetőinek számos kihívással kell megküzdeniük, mint például: óriási nyomás helyeződik rájuk a tulajdonosok, a munkatársak, az ügyfelek és a társadalom részéről; a korszerű vezetési modellek megalkotói elhanyagolták az etikai aspektusok tárgyalását, így nem adnak igazán hatékony és eredményes eszközöket a kezükbe; valamint az elmúlt évtizedekben a vezetői felkészítést segítő kurzusok nem készítették fel őket az etikai dilemmák megoldására. A tantárgy célja a legfontosabb vezetői etikai ismeretek átadásán túl az erkölcsi ítéletalkotási képesség és a szervezeti etika gyakorlatba való átültetési készségek fejlesztése.	
a tantárgy tartalma:	
– Az egyének és a szervezeti rendszerek felelőssége az etikai magatartásért – Új érdeklődés az etika iránt – és ami mögötte van – 7 fő bűn a menedzsmentben – Gyógymódok a szervezetek etikai betegségeire – A vezető jellemének döntő szerepe az etikus szervezet építésében – A jellemművelés eszközei	
a 3-5 legfontosabb <i>kötelező</i> , illetve <i>ajánlott irodalom</i> (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, oldalak, ISBN)	
Kötelező irodalom: <i>Sedláček, T.</i> (2012): A jó és a rossz közgazdaságtana – A Gilgames-eposztól a Wall streetig; HVG Könyvek <i>Tomka J. – Bögel Gy.</i> (2010): Vezetés egykor és most – A Biblia és a menedzsment; Nemzeti Tankönyvkiadó Ajánlott irodalom: <i>Alford, H.J.; Naughton, M. J.</i> (2004): Menedzsment, ha számít a hit; Kairosz Kiadó, <i>Bazerman, M.H. – Tenbrunsel, A.E.</i> (2011): Etikátlan lépések; Harvard Business Review Magyar Kiadás, 2011. május, 32-40. o. <i>Crainer, S.; Derlove, D.</i> (2004): Handbook of Management, 10. fejezet: Ethics; Financial Times	
Tantárgyfelelős (név, beosztás, tud. fokozat): Tomka János, főiskolai tanár, PhD	
Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha vannak (név, beosztás, tud. fokozat): -	

tantárgy neve: Etikai normák és humanitás az egyének, illetve közösségeik jogainak nemzetközi normáiban: humanitárius jog, emberi jogok, népcsoportok jogai	kreditszáma: 3
tanóra típusa: ea. / szem. / gyak. / konz. és száma: ea/10	
számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): gyj. (önálló kutatásra alapuló házi dolgozat értékelése alapján)	
tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 4	
előtanulmányi feltételek (ha vannak): -	
tantárgyleírás: az elsajátítandó <u>ismeretanyag</u> és a kialakítandó <u>kompetenciák</u> tömör, ugyanakkor informáló leírása, a tantárgy célja:	
A kurzus célja, hogy példákkal és a nemzetközi gyakorlat egyes területeinek elemző áttekintésével azonosítsa, illetve értelmezze a jog és etika metszéspontjaiban elhelyezkedő legfontosabb kérdéseket az emberi jogok, a humanitárius jog és az őshonos népesség, valamint kisebbségek jogai terén. A nemzetközi jog és erkölcsi kurzus során azonosított kérdéseinek átfogó és összehasonlító vizsgálatához szükséges látásmód, ismeretek és elemző készség elsajátítása.	
a tantárgy tartalma:	
A nemzetközi jog eszközeivel az egyének és különböző népcsoportok (őshonos népesség, nemzeti, etnikai vagy nyelvi kisebbségek) számára elismert jogosultságok, illetve az államok számára ebből következő kötelezettségek formailag jogi, tartalmilag azonban etikai alapú normának tekinthetők. Az egyén jogainak védelmére békeidőben (emberi jogok) vagy fegyveres összeütközések során (humanitárius jog) alkalmazható nemzetközi jogi megállapodások indítéka az államok cselekményeinek korlátozása egyetemesnek tekintett erkölcsi követelmények és emberességi értékek védelme érdekében. Az egyéni emberi jogok legutóbbi „generációja” (pl. a vízhez, az élelemhez vagy az egészséges környezethez való jog) még inkább szemlélteti az etikai és emberességi alapon megfogalmazott jogosultságok, valamint a ténylegesen jogként érvényesíthető normák közötti különbségeket, de a közötti fennálló evolúciós kapcsolatot is. A nemzetközi jogban elismerést nyert különböző emberi közösségeket, népcsoportokat megillető kollektív jogok elfogadása és tartalma egyaránt tükröz racionális és etikai természetű megfontolásokat. Az egyéni és kollektív jogokat kifejező normák védelmének regionálisan eltérő intézményi és eljárási keretei szemléltetik ezek ténylegesen jogként történő érvényesítésének korlátjait.	
A 3-5 legfontosabb <i>kötelező</i> , illetve <i>ajánlott irodalom</i> (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, oldalak, ISBN)	
Kötelező irodalom: - 1989. évi 20. törvényerejű rendelet a háború áldozatainak védelmére vonatkozóan Genfben 1949. augusztus 12-én kötött Egyezmények I. és II. kiegészítő Jegyzőkönyvének kihirdetéséről - 1999. évi XXXIV. törvény az Európa Tanács Nemzeti Kisebbségek Védelméről szóló, Strasbourgban, 1995. február 1-jén kelt Keretegyezményének kihirdetéséről - 1999. évi XL. törvény a Strasbourgban, 1992. november 5-én létrehozott Regionális vagy Kisebbségi Nyelvek Európai Kartájának kihirdetéséről - <i>Az Európai Unió iránymutatásai a nemzetközi humanitárius jog tiszteletben tartásának előmozdításáról – naprakészé tett változat</i> (2009/C 303/06), Az Európai Unió Hivatalos Lapja, C	

303/12, 2009.12.15.

- Szalayné Sándor Erzsébet: *A kisebbségvédelem nemzetközi jogi intézményrendszere a 20. században*, Gondolat Kiadó i– MTA Kisebbségkutató Intézet, Budapest, 2003

Ajánlott irodalom:

- *Az ENSZ kisebbségi kézikönyve*, Egyesült Nemzetek Szervezete – Az ENSZ Emberi Jogi Főbiztosának Hivatala - Európai Összehasonlító Kisebbségkutatások Közalapítvány, Budapest, 2004
- Balázs Katalin - Ódor Bálint (szerk.): *A nemzeti és etnikai kisebbségi jogok nemzetközi forrásai-International Sources of National and Ethnic Minority Rights-Les sources internationales des droits des minorités nationales et ethniques* (háromnyelvű kiadás), Magyar Országgyűlés - Hungarian National Assembly - Assemblée nationale hongroise, Budapest, 2006
- *United Nations Declaration on the Rights of Indigenous Peoples*, UN General Assembly Resolution 61/295, 2 October 2007
- *Report of the Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights on the relationship between climate change and human rights*, UN General Assembly, A/HRC/10/61, 15 January 2009

Tantárgyfelelős (név, beosztás, tud. fokozat): Dr. Törő Csaba egyetemi docens, intézetvezető, Ph.D.,

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha vannak(név, beosztás, tud. fokozat): -

tantárgy neve: Értékrendek ütközése nemzetközi magánjogi tényállásokban	kreditszáma: 5
tanóra típusa:ea. / szem. / gyak. / konz. és száma: ea/20	
számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): koll.	
tantárgy tantervi helye (hányadik félév):4.	
előtanulmányi feltételek (ha vannak): -	
tantárgyleírás: az elsajátítandó <u>ismeretanyag</u> és a kialakítandó <u>kompetenciák</u> tömör, ugyanakkor informáló leírása, a tantárgy célja:	
A nemzetközi magánjogi tényállások sajátja, hogy több különböző állam joga, azok közvetítésével pedig több különböző értékrend szabályai ütköznek egyazon tényállásban, amelyek között - bonyolult mechanizmusok útján - a jogalkalmazónak választania kell. Napjaink egyre intenzívebben globalizálódó világában - az Európai Unión belül az áruk, szolgáltatások, személyek és tőke szabad áramlása miatt - tulajdonképpen triviálisak az ilyen helyzetek. Pl. olyan szerződést kell teljesíteni /elbírálni / ahhoz jogkövetkezményt fűzni egy országban, amely abban az országban jogszabályba ütközik, míg az azzal szoros kapcsolatban álló más országok jogában, az ottani szabályok, értékrend szerint jogszerű; a befektető által a fogadó államba bevitt, eltérő társadalmi fejlődés eredményeként kifejlesztett, drága technológiát államosítja az elmaradottabb, más társadalmi fejlődési ívet bejárt állam, arra hivatkozással, hogy annak a befektető általi hasznosítása kiszípolozza a fogadó állam természeti erőforrásait. Személyes viszonyok köréből példa lehet, hogy azonos nemű házaspár kíván letelepedni / jogot érvényesíteni / elválni stb. olyan országban, amely nem ismeri az azonos neműek házasságát; vagy nemzetközi öröklésnél olyan személyt kívánnak kizárni az öröklésből, aki a hagyaték fekvési helyének jogában (pl. a külföldön elhunyt magyar munkavállaló után a magyarországi ingatlanja alapján a magyar jogban) kötelesrészrel bír, míg a halálkori szokásos tartózkodási hely jogában semmilyen igénye nem lehet. A nemzetközi magánjogi tényállásokban sokszor nem egyszerűen különböző államok jogszabályai csapnak össze egymással, hanem hosszú múltra visszatekintő, eltérő társadalmi fejlődést tükröző erkölcsi, etikai értékek is, melyeket a nemzeti jogszabályok közvetítenek. A graduális képzésben a hallgatók elsajátították a nemzetközi magánjog alapjait, ez a kurzus az ott megszerzett ismereteket mélyíti el. A tárgyhoz igen terjedelmes esetjog és jogirodalom kapcsolódik - a felvetett kérdések EU-s és nemzetközi szinten is a nemzetközi magánjog homlokterébe kerültek az elmúlt évtizedekben.	
a tantárgy tartalma:	
1. A nemzetközi magánjog szerepfelfogásának változásai: az „empty law”-tól az értékválasztáson alapuló nemzetközi magánjogig. Értékszemponatok vizsgálata a nemzetközi magánjog rendszerében: joghatóság, külföldi határozatok elismerése és végrehajtása, az alkalmazandó jog meghatározása. 2. A joghatósági okok értékalapú megközelítése: pragmatikus lokalizáción alapuló, és igazságossági megfontolásokon alapuló, elvonatkoztató joghatósági rendszerek. Egyes elvonatkoztató (exorbitáns) joghatósági okok és gyakorlatuk: a szükségképpeni joghatóság. A forum non conveniens doktrína. A megtorlasos joghatóság. Az alávetésen alapuló joghatóság szabályozása mögötti értékalapú megfontolások. 3. Az <i>Alien Tort Claims Act</i> és gyakorlata. Joghatóság kirívó nemzetközi jogsértésekre alapozott polgári (kártérítési) igényekre. 4. Értékszemponatok a külföldi határozat elismerésének és végrehajtásának körében: a közrend fogalma, tartalmának megállapítása és változásai az állami bíróságok gyakorlatából 1.: a Brüsszel I. Rendelet (Brüsszeli Egyezmény, Luganói Egyezmény) gyakorlata 5. Értékszemponatok a külföldi határozat elismerésének és végrehajtásának körében: a közrend fogalma, tartalmának megállapítása és változásai az állami bíróságok gyakorlatából 2.: egyéb nemzetközi jogforrások, egyes külföldi bírósági határozatokkal összefüggő nemzeti elismerési és végrehajtási	

rendszerek - Értékszempontok a nemzetközi kereskedelmi választottbíráskodás körében: a közrend fogalma a választottbírói határozat érvénytelenítése során. A New Yorki Egyezmény gyakorlata a külföldi választottbírói határozat végrehajtásának közrendi alapon történő megtagadására vonatkozóan. - Az alkalmazandó jog meghatározásának értékválasztáson alapuló általános kérdései 1.: a közrend a nemzetközi kollíziós magánjogban - Az alkalmazandó jog meghatározásának értékválasztáson alapuló általános kérdései 2.: az imperatív szabályok a nemzetközi kollíziós magánjogban - A jogválasztásnak és értékválasztással összefüggő speciális vetületei: az állami jog kizárása, a méltányosságon alapuló jogalkalmazás választása, a nemzetközi jog alapelvei és hasonló fordulatok. Speciális értékek védelme a lex mercatoriban. - Erkölcsei és etikai megfontolások értékrendek ütközésével kapcsolatos nemzetközi magánjogi esetekben: külföldi befektetések államosításával kapcsolatos választottbíráskodás - Az Európai Unió nemzetközi magánjogi rendeleteinek értékalapú-etikai elemzése: a négy alapszabadság, mint jogpolitikai kiindulópont. A négy alapszabadságon túli szempontok: társadalmi, gazdasági, családi, nemzeti, demográfiai és népességmozgással összefüggő aspektusok. - Az értékválasztáson alapuló nemzetközi magánjog modellje: az amerikai nemzetközi magánjog
a 3-5 legfontosabb <i>kötelező</i>, illetve <i>ajánlott irodalom</i> (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, oldalak, ISBN)
Kötelező irodalom: <i>Értékrendek ütközése nemzetközi magánjogi tényállásokban</i>: szöveggyűjtemény, a tantárgyhoz tartozó fontosabb jogforrások, bírósági és választottbírói határozatok, szakfolyóiratokban megjelent tudományos közlemények másolataival. Minden évben frissített. Szerkesztő: a tárgyjegyző. Kereskedelmi forgalomba nem kerül, célja a doktori képzésben történő felhasználás. - Nemzetközi magánjog – Jogszabály és jogesetgyűjtemény. Főszerk.: Szabó Sarolta, Pázmány Press, Budapest, 2013. - Peter Stone: EU Private International Law, Cheltenham: Edward Elgar, 2010. - Ralph G. Steinhardt (szerk.) – Anthony A. D’Amato (szerk.): The Alien Tort Claims Act: An Analytical Anthology, Transnational Publishers, 1999 - Anton G. Maurer: The Public Policy Exception Under The New York Convention – Revised edition, 2013. JURIS Arbitration Law, ISBN: 978-1-937518-22-6
Tantárgyfelelős (név, beosztás, tud. fokozat): Dr. Palásti Gábor egyetemi docens PhD
Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha vannak (név, beosztás, tud. fokozat): -

Tantárgyi tematikák

Etika program

Szabadon választható tantárgyak

tantárgy neve: A jóhiszeműség és tisztesség elve. A tisztesség követelménye és a tisztességtelen magatartás polgári jogi tilalma	kreditszáma: 3
tanóra típusa: ea. / szem. / gyak. / konz. és száma: ea/10	
számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): évközi beszámoló	
tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 2.	
előtanulmányi feltételek (ha vannak): -	
tantárgyleírás: az elsajátítandó <u>ismeretanyag</u> és a kialakítandó <u>kompetenciák</u> tömör, ugyanakkor informáló leírása, a tantárgy célja:	
A jóhiszeműség és tisztesség elve a polgári jog – német gyökereken alapuló – hagyományos elve. A kurzus külföldi, európai uniós és magyar jogesetek alapján igyekszik szemléltetni azt, hogy a kellőképpen rugalmas elv hogyan érvényesül a joggyakorlatban. A témakör szorosan kapcsolódik az erkölcsi és jogi követelményekről szóló kurzushoz, a kétféle normarendszer egymásra ható, egymás mellett létező, egymást kiegészítő kapcsolatának egy speciális szeletét mutatja be részletesebben. A jogszabályok sokszor nem használják a „tisztességtelen” jelzőt, amikor tiltanak bizonyos magatartásokat, noha számos jól körülírható és megnevezhető cselekmény jogi tilalma nyugszik a jóhiszeműség és tisztesség elvén. Nem lenne teljes a tisztességtelenség témakörének bemutatása, ha az alprogram keretében legalább példálózóan ne kerülne bemutatásra néhány – tisztességtelensége miatt szankcionált – de megnevezésében a „tisztességtelen” jelzőt nem használó magatartás. A tárgy érinti a túlzott mértékű biztosítékok kérdéskörét, elemezve a szerződéses viszonyba való bírói beavatkozás lehetőségét és határait (az aránytalanul terhes foglalat a bíróság csökkentheti)	
a tantárgy tartalma:	
A jóhiszeműség és tisztesség elvének német gyökerei. A tisztesség, mint erkölcsi és jogi követelmény Az alapelvek jelentősége A tisztesség alapvető követelményének megjelenése a polgári jog más területein. A tisztesség alapvető követelményének megjelenése más jogágakban (pl. versenyjog, fogyasztóvédelem). A tisztesség követelményének „rangrejtett” előfordulásai. A jóhiszeműség és tisztesség elvén nyugvó további – nem nevesített - követelmények.	
a 3-5 legfontosabb <i>kötelező</i> , illetve <i>ajánlott irodalom</i> (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, oldalak, ISBN)	
Kötelező irodalom: 1. Menyhárd Attila: A jó erkölcsbe ütköző szerződések Phd. értekezés, ELTE ÁJK Budapest, 2003. 2. Az új Ptk. magyarázata I. Főszerk.: Petrik Ferenc hvgorac Lap- és könyvkiadó Budapest 2013. ISBN 978-963-258-194-1	
Ajánlott irodalom: 3. Szakértői Javaslat az új Polgári Törvénykönyv tervezetéhez Szerk.: Vékás Lajos Complex Kiadó Budapest 2008. (1281 old) ISBN 978-963-224-937-7 4. Fábián Ferenc: A kötelmi jog általános része (138 old) Patrocinium Kiadó, Budapest 2012. ISBN 978-963-89051-6-1 5. A Polgári Törvénykönyv magyarázata I. Kötet Szerk.: Török Gábor (341 old) Magyar Hivatalos Közlönykiadó Budapest 2005. ISBN 963 9221 82 1 ö	
Tantárgyfelelős (név, beosztás, tud. fokozat): Prof. dr. Miskolczi Bodnár Péter egyetemi tanár, CsC	
Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha vannak (név, beosztás, tud. fokozat): Dr. habil. Menyhárd Attila egyetemi tanár PhD	

tantárgy neve: A tisztesség követelménye és a tisztességtelen magatartás tilalma a versenyjogban	kreditszáma: 3
tanóra típusa: ea. / szem. / gyak. / konz. és száma: ea/10	
számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb ¹): évközi beszámoló	
tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 3.	
előtanulmányi feltételek (ha vannak): <i>A jóhiszeműség és tisztesség elve. A tisztesség követelménye és a tisztességtelen magatartás polgári jogi tilalma</i>	
tantárgyleírás: az elsajátítandó <u>ismeretanyag</u> és a kialakítandó <u>kompetenciák</u> tömör, ugyanakkor informáló leírása, a tantárgy célja:	
A kurzus elhelyezi a tisztességtelen verseny szűkebb területét a versenyjog egészén belül, majd bemutatja a versenyjog e részének speciális kettős felépítését. A kurzus kapcsolatot keres egyfelől a versenyjogi tisztességtelenség, másfelől a jóhiszeműség és tisztesség polgári jogi elve között. A tananyag rávilágít a generálklauszula és a típustényállások eltérő megközelítésére, amely főként abban nyilvánul meg, hogy a nagyon általánosan megfogalmazott generálklauszula a magatartás eredménye alapján minősíti tisztességtelenné a magatartást, míg a szűken fogalmazott, jól megragadható típustényállások a magatartások egy-egy szűkebb csoportján belül magában a magatartásban mutatnak rá a tisztességtelenségre. A bojkott tényállása kapcsán kerül szóba a piaci magatartás és a tisztességtelenség elhatárolása, a más piacának, vevőkörének elhódítására törekvés jogszerű és jogellenes esetei közötti különbségtétel. A kurzus külföldi, európai uniós és magyar jogesetek alapján igyekszik szemléltetni azt, hogy a kellőképpen rugalmas elv hogyan érvényesül a joggyakorlatban. A tananyag kitekintést enged más jogterületek hasonló normáira (pl. a jellegbitorlás és a védjegybitorlás, a versenyjogi hírnév védelme és a polgári jogi jóhírnévsértés tilalma, a versenyjogi üzleti titokvédelem és a polgári jogi titokvédelem, továbbá az üzletfelek megtévesztésének versenyjogi és a fogyasztók megtévesztésének fogyasztóvédelmi tilalma közötti hasonlóságokra és különbségekre).	
a tantárgy tartalma:	
A versenyjog fő területei - tisztességtelen verseny A tisztességtelen verseny jogának történeti gyökerei A tisztességtelen verseny jogának felépítése: generálklauszula és típustényállások A jóhiszeműség és tisztesség elve és a tisztességtelen verseny generálklauszulája. A sérelem. Az eredményből visszakövetkeztetés a magatartás tisztességtelen voltára. Hírnévsértés Üzleti titoksértés Bojkott Jellegbitorlás Tisztességtelen eljárások. Védjegyjogi, polgári jogi és fogyasztóvédelmi összehasonlítás A verseny egyházi megítélése, a piaci tisztességről alkotott vallás-erkölcsi felfogások bemutatása	
a 3-5 legfontosabb <i>kötelező</i> , illetve <i>ajánlott irodalom</i> (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, oldalak, ISBN)	
Kötelező irodalom: - Balogh Virág – Nagy Csongor István – Pázmándi Kinga – Verebics János – Zavodnyik József: Magyar versenyjog hvgorac lap- és Könyvkiadó, Budapest 2012. (365 old.) ISBN 978 963-258-143 9 - Miskolczi Bodnár Péter: Anyagi versenyjog Protestáns Jogi Oktatásért Alapítvány Budapest 2009. (150 old.) ISBN 978 963-88-3790-5 Ajánlott irodalom: - Miskolczi Bodnár Péter: A versenytörvény. magyarázata (545 old) KJK Kerszöv Budapest 2002. ISBN 963-224-645-4 - Tisztességtelen verseny – fogyasztóvédelem Szerk.: Vörös Imre MTA Jogtudományi Intézet Budapest 2007. ISBN 978-963-224-937-7 - Bert Keirsbilek: The New European Law of Unfair Commercial Practices and Competition Law Hart Publishing Oxford and Portland, Oregon 2011. (702 old.)	

ISBN 978 1-84 946-184-9
- Az európai közösségi és a magyar versenyjog fejlődési irányai Szerk.: Vörös Imre (239 old.) MTA Jogtudományi Intézet Budapest 2008. (nincs ISBN szám)
Tantárgyfelelős (<i>név, beosztás, tud. fokozat</i>): Prof Miskolczi Bodnár Péter egyetemi tanár, CsC
Tantárgy oktatásába bevont oktató(k) , ha vannak (<i>név, beosztás, tud. fokozat</i>): Dr. Tóth Tihamér egyetemi docens, PHD

tantárgy neve: A fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok	kreditszáma: 3
tanóra típusa: ea. / szem. / gyak. / konz. és száma: ea/10	
számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): évközi beszámoló	
tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 4.	
előtanulmányi feltételek (ha vannak): <i>A jóhiszeműség és tisztesség elve. A tisztesség követelménye és a tisztességtelen magatartás polgári jogi tilalma</i>	
tantárgyleírás: az elsajátítandó <u>ismeretanyag</u> és a kialakítandó <u>kompetenciák</u> tömör, ugyanakkor informáló leírása, a tantárgy célja:	
A kurzus célja a jogintézmény európai és magyar gyökereinek feltárásán alapuló módon a hatályos jogi szabályozás és joggyakorlat elemzése. A tárgy nem öleli fel a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok tilalmának valamennyi aspektusát, hanem kifejezetten az EU irányelv fekete listájában szereplő helyzetekre koncentrálnak. Ezek a megtévesztő vagy agresszív jellegű magatartások alkotják jelenlegi jogunkban – az általános szerződési feltételek kapcsán tiltott tisztességtelen kikötések mellett – a tisztességtelennek tekintett magatartások legterjedelmesebb listáját.	
a tantárgy tartalma:	
– A 2005/29/EK irányelv és annak átültetése a nemzeti jogokba, a feketelistás tényállások átvételének kötelezettsége – A 2008. évi XLVII. törvény szerkezete – Kapcsolat egyfelől a megtévesztés és agresszív magatartás tilalma, másfelől a mellékletben szereplő tényállások között – A feketelistás tényállások csoportosítása – Valótlan állítások – Vásárlásra felhíváshoz kötődő tényállások – Hamis benyomás keltése – Érzelmi nyomásgyakorlás – Sürgetés	
a 3-5 legfontosabb <i>kötelező</i> , illetve <i>ajánlott irodalom</i> (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, oldalak, ISBN)	
Kötelező irodalom: - Miskolczi Bodnár Péter – Sándor István: A fogyasztóvédelmi jog európai gyökerű magyar szabályozása I. – II. (124 + 165 old.) Patrocinium Kiadó, Budapest, 2012. ISBN 978-615-5107-90-0 és ISBN 978-615-5107-91-7 - Miskolczi Bodnár Péter: A fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok tilalma Patrocinium Kiadó, Budapest, 2011. (72 old.) ISBN 978-615-5107-37-5 Ajánlott irodalom: - Szociális elemek az új Ptk.-ban Felelős szerkesztő: Grad-Gyenge Anikó Károli Gáspár református Egyetem, Állam- és Jogtudományi Kar, Budapest 2013. (248 old.) ISBN 978-963-9808-52-2 - A fogyasztóvédelmi jog új irányai az elméletben és a gyakorlatban szerk.: Szikora Veronika Debreceni egyetem Állam- és Jogtudományi Kar – Fogyasztók Magyarországi Egyesülete Debrecen 2007. 216 old. ISBN 978-963-472-176-4 - Tisztességtelen verseny – fogyasztóvédelem Szerk.: Vörös Imre MTA Jogtudományi Intézet Budapest 2007. ISBN 978-963-224-937-7 - Fazekas Judit: A fogyasztóvédelmi acquis átvételének jogi és szervezeti kérdései (153-193. old.) in Csatlakozás – jogközelítés Szerk. Fazekas Judit – Asztalos Zsófia – Sós Gabriella	

KJK-KERSZÖV Budapest 2003.

- Fazekas Judit: Fogyasztóvédelmi jog Complex Budapest, 2007. 285. old. ISBN 978-963-224-923-0
- Tóth Tihamér: A Gazdasági Versenyhivatal jelentősebb döntései a fogyasztók megtévesztése és a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tárgyában Iustium Aequum Salutare VI. 2010.1. 29-56. old.
- Hajnal Zsolt: A tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok szabályozásának koncepcionális kérdéseiről (39-58. old.) in A fogyasztóvédelmi jog új irányai az elméletben és a gyakorlatban szerk.: Szikora Veronika Debreceni egyetem Állam- és Jogtudományi Kar – Fogyasztók Magyarországi Egyesülete Debrecen 2007. 216 old. ISBN 978-963-472-176-4
- Miskolczi Bodnár Péter: A fogyasztók megtévesztésének egyes kérdései a GVH gyakorlatában (127-146. old.) In. A fogyasztóvédelmi jog új irányai az elméletben és a gyakorlatban szerk.: Szikora Veronika Debreceni egyetem Állam- és Jogtudományi Kar – Fogyasztók Magyarországi Egyesülete Debrecen 2007. 216 old. ISBN 978-963-472-176-4

Tantárgyfelelős (név, beosztás, tud. fokozat): Prof Miskolczi Bodnár Péter egyetemi tanár, CsC

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha vannak (név, beosztás, tud. fokozat): Dr. Sándor István egyetemi docens, PhD

tantárgy neve: Tárgyalótermi viselkedési kultúra	kreditszáma: 3
tanóra típusa: ea. / szem. / gyak. / konz. és száma: szem/10	
számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): évközi beszámoló	
tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 1.	
előtanulmányi feltételek (ha vannak): -	
tantárgyleírás: az elsajátítandó <u>ismeretanyag</u> és a kialakítandó <u>kompetenciák</u> tömör, ugyanakkor informáló leírása, a tantárgy célja: A bírósági tárgyalások légköre sokszor izzó, feszültséggel teli. A felek szinte mindig emocionális fűtöttséggel érkeznek a bíróságra. Gyakran a tanúk is izgulnak. Ugyanakkor a bírónak, ügyvédnek és egyéb jogi képviselőnek foglalkozásbeli tevékenysége, hogy a polgári perek tárgyalásain megjelenik, szóbeli előadásokat tesz, tárgyaláson kívül pedig írásban érintkezik a per egyéb szereplőivel. A kurzus lehetőséget nyújt arra, hogy a hallgatók bepillantsanak az egyes hivatásrendek képviselőinek (elsősorban a bíró, illetve az ügyvéd) viselkedés kultúrájába. Terítékre kerülnek a tárgyalási felkészülés lélektani és jogi-szakmai kérdései, a tárgyalótermi beszédkultúra, a jogász érvelés technikái. Mi az, ami követendő, megengedett, megengedhető és mi az, ami tilos. A peres ellenfél ellenség vagy vitapartner? Befolyásolhatja-e az ítéletet a jogi képviselő (ügyvéd) 'visszafogott' vagy éppen nárcisztikus tárgyalótermi szereplése? Hogyan viszonyuljon egymáshoz az írásbeli előkészítő irat és a tárgyalótermi szóbeli előadás (tartalom, forma)?	
a tantárgy tartalma:	
1. A perre vezető okok. 2. A jogvita interperszonális kapcsolatai. 3. Hivatásrendi erkölcsi, magatartási követelmények. 4. A személyiség szerkezete. 5. A bírói én (Ego). 6. A felek szorongásos jellemzői. 7. Bírócentrikus polgári per. 8. A szakzsargon és a közbeszéd. 9. A tanúzás. 10. Metakommunikáció.	
a 3-5 legfontosabb <i>kötelező</i>, illetve <i>ajánlott irodalom</i> (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, oldalak, ISBN) Ajánlott irodalom: 1. Fekete Mária – Grád András: Pszichológia és pszichopatológia jogászoknak. HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest. 2012. 538 p., ISBN 978 963 258 147 7, 440-464. p. 2. Kengyel Miklós: Perkulturúra. Pécsi Tudománytár, 1993. 184 p., 57-184. p.	
Tantárgyfelelős (név, beosztás, tud. fokozat): Dr. Prof. Dr. habil. Szabó Imre, egyetemi tanár, PhD.	
Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha vannak (név, beosztás, tud. fokozat):	

tantárgy neve: Erkölcs, etika és felelősség az új gazdasági világrend nemzetközi jogi szabályozó-mechanizmusában	kreditszáma: 3
tanóra típusa:ea. / szem. / gyak. / konz. és száma: ea/10	
számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): évközi beszámoló	
tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 2.	
előtanulmányi feltételek (ha vannak):-	
tantárgyleírás: az elsajátítandó <u>ismeretanyag</u> és a kialakítandó <u>kompetenciák</u> tömör, ugyanakkor informáló leírása, a tantárgy célja:	
Az Új Gazdasági Világrend működése, a globalizáció számos olyan folyamat elindítója, amely közismert erkölcsi-etikai-felelősségi kérdéseket vet fel: modernkori gyarmatosítás a termelés kihelyezésével; az alacsony emberi jogi, munkavédelmi és környezetvédelmi standardok felhasználhatósága költségcsökkentés céljából és az ezen termékek importjával kapcsolatosan alkalmazható ellenintézkedések; a multinacionális vállalatok felelőssége; a befektetői érdekeknek való megfelelés etikai korlátai (az adókedvezményektől a népiirtásig a befektetők óhaja szerint), stb. A mechanizmus egy része nemzetközi jogi normákban rendezett, nemzetközi intézmények által érvényesített szabályokon alapul, mint a WTO által kezelt egyezmények vagy az ICSID és az általa végzett befektetésvédelmiválasztottbíráskodási tevékenység. A tárgy három részre bontja a kérdéseket: a nemzetközi áruforgalom során megjelenő kérdésekre, a külföldi befektetésekkel kapcsolatos kérdésekre, és a multi- és transznacionális vállalatok társadalmi felelősségvállalásával kapcsolatos kérdésekre. Míg a graduális képzés során a hallgatók az alapokat elsajátítják, addig ez a tárgy jóval szélesebb körben és nagyobb mélységben tárgyalja a felmerülő kérdéseket.	
a tantárgy tartalma:	
- Az erkölcsi és etikai felelősség találkozási pontjai a globalizálódó gazdasági és kereskedelmi rendszerrel. A gazdasági globalizáció megvalósításának nemzetközi jogi eszközrendszere (elsősorban a WTO által kezelt egyezmények, valamint a befektetésvédelmet szabályozó nemzetközi egyezmények) és az erkölcsi-etikai tartalmú nemzetközi jogforrások (elsősorban ENSZ szakosított szervek által jegyzett jogforrások; nemzetközi környezetvédelmi egyezmények) jellegzetességei, eszközrendszerük, egymáshoz fűződő viszonyuk. - Áruk és termékek forgalmazása: a termelés fejlődő országokba történő „kihelyezésének” gazdasági racionalitása. A költséghatékonyság eléréséhez felhasználható eszközök megítélése a GATT Egyezményben. Szankcionálható eszközök és nevesített szankciók: értékiegyenlítő vám, dömpingellenes vám, piacvédelmi intézkedés. A XX. cikkely megítélése a költségcsökkentő tényezők jogszerűsége és az importáló államok által alkalmazható eszközök céljából. - Szemelvények a XX. cikk esetjogából a WTO vitarendezési mechanizmusán belül: az emberi, állati és növényi élet és egészség védelme 1. - Szemelvények a XX. cikk esetjogából a WTO vitarendezési mechanizmusán belül: a kimeríthető erőforrások oltalma. Szemelvények a XX. cikk esetjogából a WTO vitarendezési mechanizmusán belül: további kivételek - A globális kereskedelem nemzetbiztonsági és biztonságpolitikai célú korlátozása, az embargók - A GATT diszkrimináció mentességet előíró szabályainak (legnagyobb kedvezményes elbánás elve, nemzeti elbánás elve) a hatása a globalizáció erkölcsi-etikai vetületeire. - A befektetés-ösztönzés és -védelem alapvető etikai dilemmái, az eltérő történeti-társadalmi fejlődési minták eredménye: a külföldi befektető fürőrtornyai és az ásványkincsek fölött termékenység-táncot járó fűszoknyás bennszülöttek triviális esete. A befektetés-ösztönzés és a befektetésvédelem elhatárolása. - A külföldi befektetések védelmének jogi kérdései. Szemelvények az ICSID esetjogából. - A befektetői igények szerint végrehajtott kirívó jogsértések a fogadó állam lakosaival szemben az Alien Tort Claims Act esetjoga alapján.	

a 3-5 legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, oldalak, ISBN)

- *Erkölc, etika és felelősség az új gazdasági világrend nemzetközi jogi szabályozó-mechanizmusában*: szöveggyűjtemény, a tantárgyhoz tartozó fontosabb jogforrások, bírósági és választottbírói határozatok, szakfolyóiratokban megjelent tudományos közlemények másolataival. Minden évben frissített. Szerkesztő: a tárgyjegyző. Kereskedelmi forgalomba nem kerül, célja a doktori képzésben történő felhasználás.
- David C. Korten: *Tőkés társaságok világalma*, Kapu könyvek, 2006.
- Laura Nielsen: *The WTO, Animals and PPMs (Series on International Law and Development)*, Leiden: Martinus Nijhoff Publishers, 2007.
- Rudolf Dolzer & Christoph Schreuer, *Principles of International Investment Law*, 2nd ed (Oxford University Press, 2012).

Tantárgyfelelős (név, beosztás, tud. fokozat): **Dr. Palásti Gábor egyetemi docens PhD**

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha vannak (név, beosztás, tud. fokozat): Dr. Törő Csaba egyetemi docens, intézetvezető PhD, Dr. Kun Attila, egyetemi docens, tanszékvezető, PhD; Dr. Agnieszka Klucznik Törő PhD